

శ్రీ గురు ప్రార్థన

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్ పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవే నమః ॥

శ్రీనివాస ప్రార్థన

నమః క్షీరాబ్ధినాథాయ వైకుంఠాచలవాసినే ।
ముకుందాయ నమో నిత్యం అనంతాయ నమో నమః ॥

అథ శ్రీమద్భగవద్గీతా పాఠాయాన సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, అఖిలాండకోటి,
బ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీ పద్మావతీజానేః, భగవతః, శ్రీవేంకటేశ్వర-
స్వామినః, దివ్యసన్నిధౌ, జగద్గురోః శ్రీకృష్ణపరమాత్మనః, అనుగ్రహేణ,
సమస్తప్రపంచస్య, విశేషతః, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభ సంపత్
సమృద్ధ్యర్థం, శ్రీమద్భారతదేశగత, తపస్విజన, తపోబలవృద్ధిద్వారా,
సమస్తస్వామి, మానవసమాజస్య, సర్వారిష్టహరిహారార్థం, ఏతద్దేశవాసినాం,
సర్వేషాం సజ్జనానాం, యోగక్షేమార్థం, రాష్ట్రవిరోధినాం నిబర్హణద్వారా,
జనానాం, చిత్తశాంతి, చిత్తస్థైర్య, సంతోషాది, అభివృద్ధ్యర్థం,
ఏతద్దేశవాసినాం, పరస్పరవిద్వేష, పరస్పరనిందా, పరస్పరహింసాదీనాం,
నివృత్త్యర్థం, పరస్పరసౌమనస్య సిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం,
శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, శ్రీమద్భగవద్గీతాయాః, అఖండపారాయణం,
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణప్రార్థన

శ్రీవత్సాంకం మహేశ్వరస్కం వనమాలా విరాజితమ్ ।
శంఖచక్రధరం దేవం కృష్ణం వందే జగద్గురుమ్ ॥

శ్రీమద్భగవద్గీత ప్రార్థన

పార్థాయ ప్రతిబోధితాం, భగవతా నారాయణేన స్వయం
వ్యాసేన గ్రథితాం పురాణమునినా, మధ్యే మహాభారతమ్ ।
అద్వైతామృతవర్షిణీం భగవతీమ్, అష్టాదశాధ్యాయినీం
అంబ త్వామనుసందధామి, భగవద్గీతే భవద్వేషిణీమ్ ॥

శ్రీవేదవ్యోమప్రార్థన

వ్యాసం వశిష్ఠనస్తారం, శక్తేః పాత్రమకల్మషం ।
పరాశరాత్మజం వందే, శుకతాతం తపోనిధిమ్ ॥

అథ శ్రీగీతాసూక్త్యం

భగవోచ -

భగవన్పరమేశాన భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
ప్రారబ్ధం భుజ్యమానస్య కథం భవతి హే ప్రభో ॥ 1 ॥

శ్రీ విష్ణురువోచ -

ప్రారబ్ధం భుజ్యమానో హి గీతాభ్యాసరతః సదా ।
స ముక్తః స సుఖీ లోకే కర్మణా నోపలిప్యతే ॥ 2 ॥
మహాపాపాదిపాపాని గీతాధ్యానం కరోతి చేత్ ।
కృచిత్పుర్ణం న కుర్వంతి నలినీదలమంబువత్ ॥ 3 ॥
గీతాయాః పుస్తకం యత్ర యత్ర పాఠః ప్రవర్తతే ।
తత్ర సర్వాణి తీర్థాణి ప్రయాగాదీని తత్ర వై ॥ 4 ॥
సర్వే దేవాశ్చ ఋషయో యోగినః పన్నగాశ్చ యే ।
గోపాలా గోపికా వాపి నారదోద్ధవపార్థదైః ॥
సాన్నిధ్యమాశు దాస్యంతి యత్ర గీతా ప్రవర్తతే ॥ 5 ॥

యత్ర గీతావిచారశ్చ పఠనం పాఠనం శృతం ।

తత్రాహం నిశ్చితం పృథ్వి నివసామి సదైవ హి ॥ 6 ॥

గీతాశ్రయేఽహం తిష్ఠామి గీతా మే చోత్తమం గృహం ।

గీతాజ్ఞానముపాశ్రిత్య త్రిన్ లోకాన్పాలయామ్యహం ॥ 7 ॥

గీతా మే పరమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః ।

అర్థమాత్రాక్షరా నిత్యా స్వానిర్వాచ్యపదాత్మికా ॥ 8 ॥

చిదానందేన కృష్ణేన ప్రోక్తా స్వముఖతోఽర్జునం ।

వేదత్రయీ పరానందా తత్త్వార్థజ్ఞానసంయుతా ॥ 9 ॥

యోఽష్టాదశజపో నిత్యం నరో నిశ్చలమానసః ।

జ్ఞానసిద్ధిం స లభతే తతో యాతి పరం పదం ॥ 10 ॥

పాఠేఽసమర్థః సంపూర్ణే తతోఽర్థం పాఠమాచరేత్ ।

తదా గోదానజం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః ॥ 11 ॥

త్రిభాగం పఠమానస్తు గంగాస్నానఫలం లభేత్ ।

షడంశం జపమానస్తు సోమయాగఫలం లభేత్ ॥ 12 ॥

ఏకాధ్యాయం తు యో నిత్యం పఠతే భక్తిసంయుతః ।

రుద్రలోకమవాప్నోతి గణో భూత్వా వసేచ్ఛిరం ॥ 13 ॥

అధ్యాయం శ్లోకపాదం వా నిత్యం యః పఠతే నరః ।

స యాతి నరతాం యావన్మన్వంతరం వసుంధరే ॥ 14 ॥

గీతాయాః శ్లోకదశకం సప్త పంచ చతుష్టయం ।

ద్వా త్రినేకం తదర్థం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః ॥ 15 ॥

చంద్రలోకమవాప్నోతి వర్షాణామయుతం ధ్రువం ।

గీతాపాఠసమాయుక్తో మృతో మానుషతాం వ్రజేత్ ॥ 16 ॥

గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా లభతే ముక్తిముత్తమాం ।
గీతేత్యుచ్చారసంయుక్తో మ్రియమాణో గతిం లభేత్ ॥ 17 ॥

గీతార్థశ్రవణాసక్తో మహాపాపయుతోఽపి వా ।
వైకుంఠం సమవాప్నోతి విష్ణునా సహ మోదతే ॥ 18 ॥

గీతార్థం ధ్యాయతే నిత్యం కృత్వా కర్మాణి భూరిశః ।
జీవన్ముక్తః స విజ్ఞేయో దేహంతే పరమం పదం ॥ 19 ॥

గీతామాత్రిత్య బహవో భూభుజో జనకాదయః ।
నిర్ద్దుతకల్మషా లోకే తే యాతాః పరమం పదం ॥ 20 ॥

గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నైవ యః పఠేత్ ।
వృథా పాఠో భవేత్తస్య శ్రమ ఏవ హ్యదాహృతః ॥ 21 ॥

ఏతన్మాహాత్మ్యసంయుక్తం గీతాభ్యాసం కరోతి యః ।
స తత్ఫలమవాప్నోతి దుర్లభాం గతిమాప్నుయాత్ ॥ 22 ॥

సూత ఉవాచ -

మాహాత్మ్యమేతద్గీతాయా మయా ప్రోక్త సనాతనం ।
గీతాంతే చ పఠేద్యస్తు యదుక్తం తత్ఫలం లభేత్ ॥ 23 ॥

ఇతి శ్రీవరహపురణే శ్రీగీతామాహాత్మ్యం సంపూర్ణం

***

ఓం

శ్రీ కృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

**అథ శ్రీమద్భగవద్గీతేసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యేయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అర్జునవిషాదయోగో నామ
ప్రథమోఽధ్యాయః**

భీష్మరెష్ఠ ఉవాచ -

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః ।
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ ॥ 1-1 ॥

సంజయ ఉవాచ -

దృష్ట్వా తు పాండవానీకం వ్యూఢం దుర్యోధనస్తదా ।
ఆచార్యముపసంగమ్య రాజా వచనమబ్రవీత్ ॥ 1-2 ॥

పశ్యైతాం పాండుపుత్రాణామ్ ఆచార్య మహతీం చమూం ।
వ్యూఢాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా ॥ 1-3 ॥

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమార్జునసమా యుధి ।
యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః ॥ 1-4 ॥

ధృష్టకేతుశ్చేకితానః కాశిరాజశ్చ వీర్యవాన్ ।
పురుజిత్కుంతిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవః ॥ 1-5 ॥

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్ ।
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వ ఏవ మహారథాః ॥ 1-6 ॥

అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ ।
నాయకా మమ సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ప్రవీమి తే ॥ 1-7 ॥

భవాన్భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయః ।
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తిస్తథైవ చ ॥ 1-8 ॥

అన్యే చ బహవశ్చూరా మదర్థే త్యక్తజీవితాః ।
 నానాశస్త్రప్రహరణాః సర్వే యుద్ధవిశారదాః ॥ 1-9 ॥

అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితం ।
 పర్యాప్తం త్విదమేతేషాం బలం భీమాభిరక్షితం ॥ 1-10 ॥

అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగమవస్థితాః ।
 భీష్మమేవాభిరక్షంతు భవంతః సర్వ ఏవ హి ॥ 1-11 ॥

తస్య సంజనయన్హర్షం కురువృద్ధః పితామహాః ।
 సింహనాదం వినద్యోఽఘ్నేః శంఖం దధ్మౌ ప్రతాపవాన్ ॥ 1-12 ॥

తతః శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః ।
 సహస్రైవాభ్యహన్యంత స శబ్దస్తుములోఽభవత్ ॥ 1-13 ॥

తతః శ్వేతైర్హయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితౌ ।
 మాధవః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మతుః ॥ 1-14 ॥

పాంచజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః ।
 పాండ్రం దధ్మౌ మహాశంఖం భీమకర్మా వృకోదరః ॥ 1-15 ॥

అనంతవిజయం రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః ।
 నకులః సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ ॥ 1-16 ॥

కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండీ చ మహారథః ।
 ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః ॥ 1-17 ॥

ద్రుపదో ద్రౌపదీయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే ।
 సౌభద్రశ్చ మహాబాహుః శంఖాన్ దధ్మూః పృథక్ పృథక్ ॥ 1-18 ॥

స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్ ।
 నభశ్చ పృథివీం చైవ తుములో వ్యనునాదయన్ ॥ 1-19 ॥

అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః ।
 ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః ॥ 1-20 ॥

హృషీకేశం తదా వాక్యమిదమాహ మహీపతే ।
అర్జున ఉవాచ -
 సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత ॥ 1-21 ॥

యావదేతాన్నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామానవస్థితాన్ ।
 కైర్మయా సహ యోద్ధవ్యమ్ అస్మిన్ రణసముద్యమే ॥ 1-22 ॥

యోత్స్యమానానవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః ।
 ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుద్ధేః యుద్ధే ప్రియచికిర్షవః ॥ 1-23 ॥

సంజయ ఉవాచ -
 ఏవముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత ।
 సేనయోరుభయోర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమం ॥ 1-24 ॥

భీష్మద్రోణప్రముఖతః సర్వేషాం చ మహీక్షితాం ।
 ఉవాచ పార్థ పశ్యేతాన్ సమవేతాన్కురూనితి ॥ 1-25 ॥

తత్రాపశ్యత్ స్థితాన్ పార్థః పితౄనథ పితామహాన్ ।
 ఆచార్యాన్ మాతులాన్ భ్రాతృన్ పుత్రాన్ పౌత్రాన్ సఖీంస్తథా ॥ 1-26 ॥

శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి ।
 తాన్ సమీక్ష్య స కౌంతేయః సర్వాన్ బంధూనవస్థితాన్ ॥ 1-27 ॥

కృపయా పరయావిష్ఠో విషీదన్నిదమబ్రవీత్ ।
అర్జున ఉవాచ -
 దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సం సముపస్థితం ॥ 1-28 ॥

సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి ।
 వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే ॥ 1-29 ॥

గాండీవం సంసతే హస్తాత్ త్వక్తైవ పరిదహ్యతే ।
 న చ శక్నోమ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః ॥ 1-30 ॥
 నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ ।
 న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే ॥ 1-31 ॥
 న కాంక్షే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ ।
 కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్జీవితేన వా ॥ 1-32 ॥
 యేషామర్థే కాంక్షితం నో రాజ్యం భోగాః సుఖాని చ ।
 త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాన్స్త్యక్త్వా ధనాని చ ॥ 1-33 ॥
 ఆచార్యాః పితరః పుత్రాః తదైవ చ పితామహాః ।
 మాతులాః శ్వశురాః పౌత్రాః శ్యాలాః సంబంధినస్తథా ॥ 1-34 ॥
 ఏతాన్మ హంతుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన ।
 అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే ॥ 1-35 ॥
 నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్మః కా ప్రీతిః స్యాజ్జనార్దన ।
 పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హత్వైతానాతతాయినః ॥ 1-36 ॥
 తస్మాన్నార్థా వయం హంతుం ధార్తరాష్ట్రాన్స్వబాంధవాన్ ।
 స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినః స్యామ మాధవ ॥ 1-37 ॥
 యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోపహతచేతసః ।
 కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహ చ పాతకం ॥ 1-38 ॥
 కథం న జ్ఞేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నివర్తితుం ।
 కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భిర్జనార్దన ॥ 1-39 ॥
 కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాః సనాతనాః ।
 ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్నమ్ అధర్మోఽభిభవత్యుత ॥ 1-40 ॥

అధర్మాభిభవాత్కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రియః ।
 స్త్రీషు దుష్టాసు వార్ణేయ జాయతే వర్ణసంకరః ॥ 1-41 ॥
 సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ ।
 పతంతి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిండోదకక్రియాః ॥ 1-42 ॥
 దోషైరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకారకైః ।
 ఉత్పాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః ॥ 1-43 ॥
 ఉత్పన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన ।
 నరకే నియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ ॥ 1-44 ॥
 అహేలా బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయం ।
 యద్రాజ్యసుఖలోభేన హంతుం స్వజనముద్యతాః ॥ 1-45 ॥
 యది మామప్రతీకారమ్ అశస్త్రం శస్త్రపాణయః ।
 ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యుః తన్నే జ్ఞేమతరం భవేత్ ॥ 1-46 ॥

సంజయ ఉవాచ -

ఏవముక్త్యార్జునః సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్ ।
 విసృజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః ॥ 1-47 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అర్జునవిషాదయోగో నామ
 ప్రథమోఽధ్యాయః

***

**అథ బృహీయోఽథ్యాయః
సాంఖ్యయోగః**

సంజయ ఉవాచ -

తం తథా కృపయావిష్టమ్ అశ్రుపూర్ణాకులేక్షణం ।
విషీదంతమిదం వాక్యమ్ ఉవాచ మధుసూదనః ॥ 2-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషమే సముపస్థితం ।
అనార్యజుష్టమస్వర్గమ్ అకీర్తికరమర్జున ॥ 2-2 ॥
కైబ్యం మా స్మ గమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే ।
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప ॥ 2-3 ॥

అర్జున ఉవాచ -

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన ।
ఇషుభిః ప్రతియోత్స్వామి పూజార్హావరిసూదన ॥ 2-4 ॥
గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం భైక్ష్యమపీహ లోకే ।
హత్వార్థకామాంస్తు గురూనిహైవ
భుంజీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్ ॥ 2-5 ॥
న చైతద్విద్యుః కతరన్నో గరీయో
యద్వా జయేమ యది వా నో జయేయుః ।
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామః
తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః ॥ 2-6 ॥

సాంఖ్యయోగః

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః

ప్రచ్ఛామి త్వం ధర్మసమ్మూఢచేతాః ।
యచ్ఛ్రేయః స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్నే
శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వం ప్రపన్నం ॥ 2-7 ॥
న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాద్
యచ్ఛోకముచ్ఛోషణమింద్రియాణాం ।
అవాప్య భూమావసపత్నమృద్ధం
రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యం ॥ 2-8 ॥

సంజయ ఉవాచ -

ఏవముక్త్యా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతప ।
న యోత్స్య ఇతి గోవిందమ్ ఉక్త్యా తూష్ణిం బభూవ హ ॥ 2-9 ॥
తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః ॥ 2-10 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

అశోచ్యానన్వశోచస్త్యం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే ।
గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః ॥ 2-11 ॥
న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః ।
న చైవ న భవిష్యామః సర్వే వయమతః పరం ॥ 2-12 ॥
దేహినోఽస్మిన్యథా దేహీ కౌమారం యౌవనం జరా ।
తథా దేహాంతరప్రాప్తిః ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి ॥ 2-13 ॥
మాత్రాస్పృశ్మాంస్తు కౌంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః ।
ఆగమాపాయినోఽనిత్యాః తాంస్తీతిక్షస్య భారత ॥ 2-14 ॥
యం హి న వ్యథయంత్యేతే పురుషం పురుషర్షభ ।
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే ॥ 2-15 ॥

నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః ।
 ఉభయోరపి దృష్టోఽస్త్రః త్వనయోస్తత్త్వదర్శిభిః ॥ 2-16 ॥
 అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతం ।
 వినాశమవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్కర్తుమర్హతి ॥ 2-17 ॥
 అంతవంత ఇమే దేహా నిత్యస్యోక్తాః శరీరిణః ।
 అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్యుధ్యస్య భారత ॥ 2-18 ॥
 య ఏనం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతం ।
 ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయం హంతి న హన్యతే ॥ 2-19 ॥
 న జాయతే మ్రియతే వా కదాచిత్
 నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః ।
 అజో నిత్యః శాశ్వతోఽయం పురాణో
 న హన్యతే హన్యమానే శరీరే ॥ 2-20 ॥
 వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమవ్యయం ।
 కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హంతి కం ॥ 2-21 ॥
 వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
 నవాని గృహ్లాతి నరోఽపరాణి ।
 తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణాని
 అన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ ॥ 2-22 ॥
 నైనం ఛిందంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః ।
 న చైనం క్లేదయంత్యాపో న శోషయతి మారుతః ॥ 2-23 ॥
 అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమ్ అక్లేద్యోఽశోష్య ఏవ చ ।
 నిత్యః సర్వగతః స్థాణుః అచలోఽయం సనాతనః ॥ 2-24 ॥

అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమ్ అవికార్యోఽయముచ్యతే ।
 తస్మాదేవం విదిత్యైనం నానుశోచితుమర్హసి ॥ 2-25 ॥
 అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతం ।
 తథాపి త్వం మహాబాహు నైనం శోచితుమర్హసి ॥ 2-26 ॥
 జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ ।
 తస్మాదపరిహార్యోఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 2-27 ॥
 అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత ।
 అవ్యక్తనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా ॥ 2-28 ॥
 ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి కశ్చిదేనమ్
 ఆశ్చర్యవద్వదతి తదైవ చాన్యః ।
 ఆశ్చర్యవచ్ఛైనమన్యః శృణోతి
 శ్రుత్వాప్యేనం వేద న చైవ కశ్చిత్ ॥ 2-29 ॥
 దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహీ సర్వస్య భారత ।
 తస్మాత్సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 2-30 ॥
 స్వధర్మమపి చావేక్ష్య న వికంపితుమర్హసి ।
 ధర్మాద్ధి యుద్ధాచ్ఛేయోఽన్యత్ క్షత్రియస్య న విద్యతే ॥ 2-31 ॥
 యద్యచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతం ।
 సుఖినః క్షత్రియాః పార్థ లభంతే యుద్ధమీదృశం ॥ 2-32 ॥
 అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి ।
 తతః స్వధర్మం కీర్తిం చ హిత్వా పాపమవాప్యసి ॥ 2-33 ॥
 అకీర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యంతి తేఽవ్యయాం ।
 సంభావితస్య చాకీర్తిః మరణాదతిరిచ్యతే ॥ 2-34 ॥

భయాద్రణాదుపరతం మంస్యంతే త్వాం మహారథాః ।
 యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవం ॥2-35॥
 అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూన్ వదిష్యంతి తవాహితాః ।
 నిందంతస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం ను కిం ॥ 2-36 ॥
 హతో వా ప్రాప్యసి స్వర్గం జిత్వా వా భోక్తవ్యసే మహీం ।
 తస్మాదుత్తిష్ట కౌంతేయ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ॥ 2-37 ॥
 సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ ।
 తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్యసి ॥ 2-38 ॥
 ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు ।
 బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబంధం ప్రహాస్యసి ॥ 2-39 ॥
 నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే ।
 స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ ॥ 2-40 ॥
 వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః ఏకేహ కురునందన ।
 బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినాం ॥ 2-41 ॥
 యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రవదంత్యవిపశ్చితః ।
 వేదవాదరతాః పార్థ నాన్యదస్తీతి వాదినః ॥ 2-42 ॥
 కామాత్మానః స్వర్గపరా జన్మకర్మఫలప్రదాం ।
 క్రియావిశేషబహులాం భోగైశ్వర్యగతిం ప్రతి ॥ 2-43 ॥
 భోగైశ్వర్యప్రసక్తానాం తయాపహృతచేతసాం ।
 వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌ న విధీయతే ॥ 2-44 ॥
 త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిష్టైగుణ్యో భవార్జున ।
 నిర్వృంద్యో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్యోగక్షేమ ఆత్మవాన్ ॥ 2-45 ॥

యావానర్థ ఉదపానే సర్వతః సంప్లుతోదకే ।
 తావాన్సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః ॥ 2-46 ॥
 కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన ।
 మా కర్మఫలహేతుర్భూః మా తే సంగోఽస్త్వకర్మణి ॥ 2-47 ॥
 యోగస్తః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ధనంజయ ।
 సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే ॥ 2-48 ॥
 దూరేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాద్ధనంజయ ।
 బుద్ధౌ శరణమన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః ॥ 2-49 ॥
 బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే ।
 తస్మాద్యోగాయ యుజ్యస్వ యోగః కర్మసు కౌశలం ॥ 2-50 ॥
 కర్మజం బుద్ధియుక్తా హి ఫలం త్యక్త్వా మనీషిణః ।
 జన్మబంధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛంత్యనామయం ॥ 2-51 ॥
 యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి ।
 తదా గంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ ॥ 2-52 ॥
 శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా ।
 సమాధావచలా బుద్ధిః తదా యోగమవాప్యసి ॥ 2-53 ॥

అర్జున ఉవాచ -

స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్థస్య కేశవ ।
 స్థితధీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత ప్రజేత కిం ॥ 2-54 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

ప్రజహాతి యదా కామాన్ సర్వాన్ పార్థ మనోగతాన్ ।
 ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే ॥ 2-55 ॥

దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగతస్పృహః ।
 వీతరాగభయక్రోధః స్థితధీర్మునిరుచ్యతే ॥ 2-56 ॥
 యః సర్వత్రానభిన్నేహః తత్తత్ప్రాప్య శుభాశుభం ।
 నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-57 ॥
 యదా సంహరతే చాయం కూర్మోఽంగానీవ సర్వశః ।
 ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-58 ॥
 విషయా వినివర్తంతే నిరాహారస్య దేహినః ।
 రసవర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నివర్తతే ॥ 2-59 ॥
 యతతో హ్యపి కౌంతేయ పురుషస్య విపశ్చితః ।
 ఇంద్రియాణి ప్రమాథీని హరంతి ప్రసభం మనః ॥ 2-60 ॥
 తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః ।
 వశే హి యస్యేంద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-61 ॥
 ధ్యాయతో విషయాన్పుంసః సంగస్తేషూపజాయతే ।
 సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్క్రోధోఽభిజాయతే ॥ 2-62 ॥
 క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహాత్ స్మృతివిభ్రమః ।
 స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి ॥ 2-63 ॥
 రాగద్వేషవిముక్తైస్తు విషయానింద్రియైశ్చరన్ ।
 ఆత్మవశ్యైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి ॥ 2-64 ॥
 ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే ।
 ప్రసన్నచేతసో హ్యశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే ॥ 2-65 ॥
 నాస్తి బుద్ధిరయుక్తస్య న చాయుక్తస్య భావనా ।
 న చాభావయతః శాంతిః అశాంతస్య కుతః సుఖం ॥ 2-66 ॥

ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే ।
 తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివాంభసి ॥ 2-67 ॥
 తస్మాద్వస్య మహాబాహుని నిగృహీతాని సర్వశః ।
 ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-68 ॥
 యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ ।
 యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః ॥ 2-69 ॥
 ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం
 సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్ ।
 తద్వత్కామా యం ప్రవిశంతి సర్వే
 స శాంతిమాప్నోతి న కామకామీ ॥ 2-70 ॥
 విహాయ కామాన్యః సర్వాన్ పుమాంశ్చరతి నిఃస్పృహః ।
 నిర్మమో నిరహంకారః స శాంతిమధిగచ్ఛతి ॥ 2-71 ॥
 ఏషా బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి ।
 స్థిత్యాస్యామంతకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి ॥ 2-72 ॥
 ఓం తత్సత్
 ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే సాంఖ్యయోగో నామ
 ద్వితియోఽధ్యాయః
 ***

అథ తృతీయోఽశ్వాసః

కర్మయోగః

అర్జున ఉవాచ -

జ్యాయసీ చేత్కర్మణస్తే మతా బుద్ధిర్జనార్దన ।

తత్కిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ ॥ 3-1 ॥

వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే ।

తదేకం వద నిశ్చిన్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయాం ॥ 3-2 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ ।

జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినాం ॥ 3-3 ॥

న కర్మణామనారంభాత్ నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే ।

న చ సన్న్యసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి ॥ 3-4 ॥

న హి కశ్చిత్ క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్ ।

కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః ॥ 3-5 ॥

కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్ ।

ఇంద్రియార్థాన్ విమూఢాత్మా మిథ్యాచారస్స ఉచ్యతే ॥ 3-6 ॥

యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యరభతేఽర్జున ।

కర్మేంద్రియైః కర్మయోగమ్ అసక్తస్స విశిష్యతే ॥ 3-7 ॥

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః ।

శరీరయాత్రాపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః ॥ 3-8 ॥

యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః ।

తదర్థం కర్మ కౌంతేయ ముక్తసంగస్సమాచర ॥ 3-9 ॥

కర్మయోగః

సహాయజ్ఞాః ప్రజాస్సుష్ట్యా పురోవాచ ప్రజాపతిః ।

అనేన ప్రసవిష్యద్భవమ్ ఏష వోఽస్త్విష్టకామధుక్ ॥ 3-10 ॥

దేవాన్భావయతానేన తే దేవా భావయంతు వః ।

పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పరమవాప్స్యథ ॥ 3-11 ॥

ఇష్టాన్భోగాన్న్లి వో దేవా దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః ।

తైర్లతానప్రదాయైభ్యో యో భుంక్తే స్తేన ఏవ సః ॥ 3-12 ॥

యజ్ఞశిష్టాశినస్సంతో ముచ్యంతే సర్వకిల్బిష్టైః ।

భుంజతే తే త్వఘం పాపా యే పచంత్యాత్మకారణాత్ ॥ 3-13 ॥

అన్నాద్భవంతి భూతాని పర్జన్యాదన్నసంభవః ।

యజ్ఞాద్భవతి పర్జన్యో యజ్ఞః కర్మసముద్భవః ॥ 3-14 ॥

కర్మ బ్రహ్మాద్భవం విద్ధి బ్రహ్మక్షరసముద్భవం ।

తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితం ॥ 3-15 ॥

ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహ యః ।

అఘాయురింద్రియారామో మోఘం పార్థ స జీవతి ॥ 3-16 ॥

యస్త్వాత్మరతిరేవ స్యాత్ అత్మత్పప్తశ్చ మానవః ।

ఆత్మనేవ చ సంతుష్టః తస్య కార్యం న విద్యతే ॥ 3-17 ॥

వైవ తస్య కృతేనార్థో నాకృతేనేహ కశ్చన ।

న చాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థవ్యపాశ్రయః ॥ 3-18 ॥

తస్మాదసక్తస్సతతం కార్యం కర్మ సమాచర ।

అసక్తో హ్యచరన్ కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః ॥ 3-19 ॥

కర్మజైవ హి సంసిద్ధిమ్ ఆస్థితా జనకాదయః ।

లోకసంగ్రహమేవాపి సంపశ్యన్ కర్తుమర్హసి ॥ 3-20 ॥

యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరో జనః ।
 స యత్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥ 3-21 ॥
 న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కించన ।
 నానవాప్తమవాప్తవ్యం వర్త ఏవ చ కర్మణి ॥ 3-22 ॥
 యది హ్యహం న వర్తేయం జాతు కర్మణ్యతంద్రితః ।
 మమ వర్తానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 3-23 ॥
 ఉత్సీదేయురిమే లోకా న కుర్యాం కర్మ చేదహం ।
 సంకరస్య చ కర్తా స్యామ్ ఉపహన్యామిమాః ప్రజాః ॥ 3-24 ॥
 సక్తాః కర్మణ్యవిద్వాంసో యథా కుర్వంతి భారత ।
 కుర్యాద్విద్వాంస్తథాసక్తః చిక్రీర్షర్లోకసంగ్రహం ॥ 3-25 ॥
 న బుద్ధిభేదం జనయేత్ అజ్ఞానాం కర్మసంగినాం ।
 జోషయేత్సర్వకర్మాణి విద్వాన్యక్తస్సమాచరన్ ॥ 3-26 ॥
 ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః ।
 అహంకారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితి మన్యతే ॥ 3-27 ॥
 తత్త్వవిత్తు మహాబాహు గుణకర్మవిభాగయోః ।
 గుణా గుణేషు వర్తంత ఇతి మత్వా న సజ్జతే ॥ 3-28 ॥
 ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః సజ్జంతే గుణకర్మసు ।
 తానకృత్స్నువిదో మందాన్ కృత్స్నువిన్న విచాలయేత్ ॥ 3-29 ॥
 మయి సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యస్యాధ్యాత్మచేతసా ।
 నిరాశీర్నిర్మమో భూత్వా యుధ్యస్వ విగతజ్వరః ॥ 3-30 ॥
 యే మే మతమిదం నిత్యమ్ అనుతిష్ఠంతి మానవాః ।
 శ్రద్ధావంతోఽనసూయంతో ముచ్యంతే తేఽపి కర్మభిః ॥ 3-31 ॥

యే త్వేతదభ్యసూయంతో నానుతిష్ఠంతి మే మతం ।
 సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తాన్ విద్ధి నష్టానచేతసః ॥ 3-32 ॥
 సదృశం చేష్టతే స్వస్యాః ప్రకృతేః జ్ఞానవానపి ।
 ప్రకృతిం యాంతి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి ॥ 3-33 ॥
 ఇంద్రియస్యేంద్రియస్యార్థే రాగద్వేషా వ్యవస్థితౌ ।
 తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్ తౌ హ్యస్య పరిపంథినౌ ॥ 3-34 ॥
 శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వమస్థితాత్ ।
 స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః ॥ 3-35 ॥

అర్జున ఉవాచ -

అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః ।
 అనిచ్ఛన్నపి వార్ణ్యే బలాదివ నియోజితః ॥ 3-36 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః ।
 మహాశనో మహాపాపా విద్వేనమిహ వైరిణం ॥ 3-37 ॥
 ధూమేనాన్రియతే వహ్నిః యథాదర్శో మలేన చ ।
 యథోల్లేనావృతో గర్భః తథా తేనేదమావృతం ॥ 3-38 ॥
 ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా ।
 కామరూపేణ కౌంతేయ దుష్పూరేణానలేన చ ॥ 3-39 ॥
 ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిః అస్యాధిష్ఠానముచ్యతే ।
 ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినం ॥ 3-40 ॥
 తస్మాత్త్వమింద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ ।
 పాపానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనం ॥ 3-41 ॥

శ్రీమద్భగవద్గీత - తృతీయోఽధ్యాయః

ఇంద్రియాణి పరాణ్యాహుః ఇంద్రియేభ్యః పరం మనః ।
మనసస్త పరా బుద్ధిః యో బుద్ధేః పరతస్త సః ॥ 3-42 ॥
ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్వా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ।
జహి శత్రుం మహాబాహూ కామరూపం దురాసదం ॥ 3-43 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే కర్మయోగో నామ
తృతీయోఽధ్యాయః
***

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

జ్ఞానకర్మసంన్యోగయోగః

శ్రీభగవోసుతోచ -

ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవానహమవ్యయం ।
వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ మనురిక్ష్యాకవేఽబ్రవీత్ ॥ 4-1 ॥
ఏవం పరంపరాప్రాప్తమ్ ఇమం రాజర్షయో విదుః ।
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప ॥ 4-2 ॥
స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః ।
భక్తోఽసి మే సఖా చేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమం ॥ 4-3 ॥

అర్జున ఉవోచ -

అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః ।
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవానితి ॥ 4-4 ॥

శ్రీభగవోసుతోచ -

బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున ।
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరంతప ॥ 4-5 ॥
అజోఽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపి సన్ ।
ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా ॥ 4-6 ॥
యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత ।
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం ॥ 4-7 ॥
పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతాం ।
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే ॥ 4-8 ॥

జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమ్ ఏవం యో వేత్తి తత్త్వతః ।
 త్యక్త్యా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున ॥ 4-9 ॥
 వీతరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః ।
 బహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావమాగతాః ॥ 4-10 ॥
 యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహం ।
 మమ వర్తమానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 4-11 ॥
 కాంక్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః ।
 క్షిప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా ॥ 4-12 ॥
 చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః ।
 తస్య కర్తారమపి మాం విద్ధ్యకర్తారమవ్యయం ॥ 4-13 ॥
 న మాం కర్మాణి లింపంతి న మే కర్మఫలే స్పృహా ।
 ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే ॥ 4-14 ॥
 ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః ।
 కురు కర్తైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతం ॥ 4-15 ॥
 కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయోఽప్యత్ర మోహితాః ।
 తత్తే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యద్ జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 4-16 ॥
 కర్మణో హ్యపి బోద్ధవ్యం బోద్ధవ్యం చ వికర్మణః ।
 అకర్మణశ్చ బోద్ధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః ॥ 4-17 ॥
 కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యేత్ అకర్మణి చ కర్మ యః ।
 స బుద్ధిమాన్మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ ॥ 4-18 ॥
 యస్య సర్వే సమారంభాః కామసంకల్పవర్జితాః ।
 జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణాం తమాహుః పండితం బుధాః ॥ 4-19 ॥

త్యక్త్యా కర్మఫలాసంగం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః ।
 కర్మణ్యభిప్రవృత్తోఽపి నైవ కించిత్కరోతి సః ॥ 4-20 ॥
 నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః ।
 శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ 4-21 ॥
 యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టో ద్వంద్వాతీతో విమత్సరః ।
 సమః సిద్ధావసిద్ధౌ చ కృత్వాపి న నిబధ్యతే ॥ 4-22 ॥
 గతసంగస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థితచేతసః ।
 యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే ॥ 4-23 ॥
 బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మ హవిః బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణా హుతం ।
 బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా ॥ 4-24 ॥
 దైవమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే ।
 బ్రహ్మగ్నావపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజాహ్వాతి ॥ 4-25 ॥
 శ్రోత్రాదీనీంద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషు జహ్వాతి ।
 శబ్దాదీన్విషయానన్య ఇంద్రియాగ్నిషు జహ్వాతి ॥ 4-26 ॥
 సర్వాణీంద్రియకర్మాణి ప్రాణకర్మాణి చాపరే ।
 ఆత్మసంయమయోగాగ్నో జహ్వాతి జ్ఞానదీపితే ॥ 4-27 ॥
 ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞాస్తథాపరే ।
 స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయస్సంశితవ్రతాః ॥ 4-28 ॥
 అపానే జహ్వాతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాపరే ।
 ప్రాణాపానగతి రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ 4-29 ॥
 అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్ప్రాణేషు జహ్వాతి ।
 సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞవిదో యజ్ఞక్షపితకల్మషాః ॥ 4-30 ॥

యజ్ఞశిష్టామృతభుజో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనం ।
నాయం లోకోఽస్త్వయజ్ఞస్య కుతోఽన్యః కురుసత్తమ ॥ 4-31 ॥

ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే ।
కర్మజాన్విద్ధి తాన్సర్వాన్ ఏవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే ॥ 4-32 ॥

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరంతప ।
సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥ 4-33 ॥

తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిశ్రజ్ఞేన సేవయా ।
ఉపదేక్ష్యంతి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః ॥ 4-34 ॥

యద్ జ్ఞాత్వా న పునర్మోహమ్ ఏవం యాస్యసి పాండవ ।
యేన భూతాన్యశేషేణ ద్రక్ష్యస్మాత్మన్యథో మయి ॥ 4-35 ॥

అపి చేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః ।
సర్వం జ్ఞానప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి ॥ 4-36 ॥

యథైథాంసి సమిద్ధోఽగ్నిః భస్మసాత్కురుతేఽర్జున ।
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥ 4-37 ॥

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విందతి ॥ 4-38 ॥

శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం తత్పరస్సంయతేంద్రియః ।
జ్ఞానం లబ్ధ్వా పరాం శాంతిమ్ అచిరేణాధిగచ్ఛతి ॥ 4-39 ॥

అజ్ఞశ్చాశ్రద్ధధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి ।
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః ॥ 4-40 ॥

యోగసన్న్యస్తకర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్నసంశయం ।
ఆత్మవంతం న కర్మాణి నిబర్హంతి ధనంజయ ॥ 4-41 ॥

తస్మాదజ్ఞానసంభూతం హృత్స్థం జ్ఞానాసినాత్మనః ।
ఛిత్తైవం సంశయం యోగమ్ ఆతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత ॥ 4-42 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే జ్ఞానకర్మసన్న్యాసయోగో నామ
చతుర్థోఽధ్యాయః
***

అథ ఏంచమోఽభ్యయః

కర్మసన్న్యోసయోగః

అర్జున ఉవాచ -

సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునర్యోగం చ శంససి ।

యచ్ఛ్రేయ ఏతయోరేకం తన్నే బ్రూహి సునిశ్చితం ॥ 5-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిఃశ్రేయసకరాపుభౌ ।

తయోస్తు కర్మసన్న్యాసాత్ కర్మయోగో విశిష్యతే ॥ 5-2 ॥

జ్ఞేయస్స నిత్యసన్న్యాసీ యో న ద్వేష్టి న కాంక్షతి ।

నిర్వ్వంద్యో హి మహాబాహో సుఖం బంధాత్ప్రముచ్యతే ॥ 5-3 ॥

సాంఖ్యయోగౌ పృథగ్బాలాః ప్రవదంతి న పండితాః ।

ఏకమప్యాస్థితః సమ్యక్ ఉభయోర్విందతే ఫలం ॥ 5-4 ॥

యత్సాంఖ్యైః ప్రాప్యతే స్థానం తద్యోగైరపి గమ్యతే ।

ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 5-5 ॥

సన్న్యాసస్తు మహాబాహో దుఃఖమాప్తుమయోగతః ।

యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ నచిరేణాధిగచ్ఛతి ॥ 5-6 ॥

యోగయుక్తో విశుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః ।

సర్వభూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే ॥ 5-7 ॥

వైవ కించిత్కరోమీతి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవిత్ ।

పశ్యన్ శృణ్వన్ స్పృశన్ జిఘ్రన్ అశ్నన్ గచ్ఛన్ స్వపన్ ॥ 5-8 ॥

ప్రలపన్ విసృజన్ గృహ్లాన్ ఉన్మిషన్నిమిషన్నపి ।

ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి ధారయన్ ॥ 5-9 ॥

బ్రహ్మణ్యాధాయ కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా కరోతి యః ।

లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివాంభసా ॥ 5-10 ॥

కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలైరింద్రియైరపి ।

యోగినః కర్మ కుర్వంతి సంగం త్యక్త్వాత్మశుద్ధయే ॥ 5-11 ॥

యుక్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతిమాప్నోతి వైష్టికీం ।

అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబధ్యతే ॥ 5-12 ॥

సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాస్తే సుఖం వశీ ।

నవద్వారే పురే దేహీ వైవ కుర్వన్న కారయన్ ॥ 5-13 ॥

న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః ।

న కర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే ॥ 5-14 ॥

నాదత్తే కస్యచిత్పాపం న చైవ సుకృతం విభుః ।

అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యంతి జంతవః ॥ 5-15 ॥

జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః ।

తేషామాదిత్యవత్ జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరం ॥ 5-16 ॥

తద్బుద్ధయస్తదాత్మానః తన్నిష్ఠాస్తత్పరాయణాః ।

గచ్ఛంత్యపునరావృత్తిం జ్ఞాననిర్దూతకల్మషాః ॥ 5-17 ॥

విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తిని ।

శుని చైవ శ్వపాకే చ పండితాస్సమదర్శినః ॥ 5-18 ॥

ఇహైవ తైర్జితస్సర్గో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః ।

నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్ బ్రహ్మణి తే స్థితాః ॥ 5-19 ॥

న ప్రహృష్యేత్త్రియం ప్రాప్య నోద్విజేత్ప్రాప్య చాప్రియం ।

స్థిరబుద్ధిరసమూఢో బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మణి స్థితః ॥ 5-20 ॥

బాహ్యస్పర్శేష్వసక్తాత్మా విందత్యాత్మని యత్సఖం ।
 స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే ॥ 5-21 ॥
 యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే ।
 ఆద్యంతవంతః కౌంతేయ న తేషు రమతే బుధః ॥ 5-22 ॥
 శక్నోతీహైవ యః సోఢుం ప్రాకృరీరవిమోక్షణాత్ ।
 కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్య సుఖీ నరః ॥ 5-23 ॥
 యోఽస్తస్సఖోఽస్తరారామః తథాంతర్జ్యోతిరేవ యః ।
 స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి ॥ 5-24 ॥
 లభంతే బ్రహ్మనిర్వాణమ్ ఋషయః క్షీణకల్మషాః ।
 చిన్నద్వైధా యతాత్మానః సర్వభూతహితే రతాః ॥ 5-25 ॥
 కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతచేతసాం ।
 అభితో బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనాం ॥ 5-26 ॥
 స్పర్శాన్మృత్వా బహిర్బాహ్యన్ చక్షుశ్చైవాంతరే భ్రువోః ।
 ప్రాణాపానౌ సమౌ కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ ॥ 5-27 ॥
 యతేంద్రియమనోబుద్ధిః మునిర్మోక్షపరాయణః ।
 విగతేచ్ఛాభయక్రోధో యః సదా ముక్త ఏవ సః ॥ 5-28 ॥
 భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరం ।
 సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాంతిమృచ్ఛతి ॥ 5-29 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే కర్మసన్న్యాసయోగో నామ

పంచమోఽధ్యాయః

***

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

ఆత్మసంయమయోగః

శ్రీభగవోసువచ -

అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః ।
 స సన్న్యాసీ చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్న చాక్రియః ॥ 6-1 ॥
 యం సన్న్యాసమితి ప్రాహుః యోగం తం విద్ధి పాండవ ।
 న హ్యసన్న్యస్తసంకలో యోగీ భవతి కశ్చన ॥ 6-2 ॥
 ఆరురుక్షోర్మునేర్యోగం కర్మ కారణముచ్యతే ।
 యోగారూఢస్య తస్యైవ శమః కారణముచ్యతే ॥ 6-3 ॥
 యదా హి నేంద్రియార్థేషు న కర్మస్వనుషజ్జతే ।
 సర్వసంకల్పసన్న్యాసీ యోగారూఢస్తదోచ్యతే ॥ 6-4 ॥
 ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం నాత్మానమవసాదయేత్ ।
 ఆత్మైవ హ్యేతన్నో బంధుః ఆత్మైవ రిపురాత్మనః ॥ 6-5 ॥
 బంధురాత్మాత్మనస్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః ।
 అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రువత్ ॥ 6-6 ॥
 జితాత్మనః ప్రశాంతస్య పరమాత్మా సమాహితః ।
 శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు తథా మానాపమానయోః ॥ 6-7 ॥
 జ్ఞానవిజ్ఞానతృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేంద్రియః ।
 యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః ॥ 6-8 ॥
 సుహృన్నిత్రారుదాసీనమధ్యస్థద్వేష్యబంధుషు ।
 సాధుష్షపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే ॥ 6-9 ॥

యోగీ యుంజీత సతతమ్ ఆత్మానం రహసి స్థితః ।
 ఏకాకీ యతచిత్తాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః ॥ 6-10 ॥
 శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిరమాసనమాత్మనః ।
 నాత్యుచ్చితం నాతినీచం చైలాజినకుశోత్తరం ॥ 6-11 ॥
 తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్తేంద్రియక్రియః ।
 ఉపవిశ్యాసనే యుంజ్యాత్ యోగమాత్మవిశుద్ధయే ॥ 6-12 ॥
 సమం కాయశిరోగ్రీవం ధారయన్నచలం స్థిరః ।
 సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చానవలోకయన్ ॥ 6-13 ॥
 ప్రశాంతాత్మా విగతభీః బ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః ।
 మనః సంయమ్య మచ్చిత్తో యుక్త ఆసీత మత్పరః ॥ 6-14 ॥
 యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ నియతమానసః ।
 శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి ॥ 6-15 ॥
 నాత్యశ్శతస్తు యోగోఽస్తి న చైకాంతమనశ్శతః ।
 న చాతిస్త్వష్టశీలస్య జాగ్రతో వైవ చార్జున ॥ 6-16 ॥
 యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు ।
 యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహో ॥ 6-17 ॥
 యదా వినియతం చిత్తమ్ ఆత్మన్యేవావతిష్ఠతే ।
 నిఃస్పృహస్సర్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా ॥ 6-18 ॥
 యథా దీపో నివాతస్థో నేంగతే సోపమా స్మృతా ।
 యోగినో యతచిత్తస్య యుంజతో యోగమాత్మనః ॥ 6-19 ॥
 యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా ।
 యత్ర చైవాత్మనాత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి ॥ 6-20 ॥

సుఖమాత్యంతికం యత్తద్ బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియం ।
 వేత్తి యత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః ॥ 6-21 ॥
 యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః ।
 యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే ॥ 6-22 ॥
 తం విద్యాద్ దుఃఖసంయోగవియోగం యోగసంజ్ఞితం ।
 స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోఽనిర్విణ్ణచేతసా ॥ 6-23 ॥
 సంకల్పప్రభవాన్ కామాన్ త్యక్త్వా సర్వానశేషతః ।
 మనసైవేంద్రియగ్రామం వినియమ్య సమంతతః ॥ 6-24 ॥
 శనైశ్చనైరుపరమేద్ బుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా ।
 ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చింతయేత్ ॥ 6-25 ॥
 యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచలమస్థిరం ।
 తతస్తతో నియమ్యైతత్ ఆత్మన్యేవ వశం నయేత్ ॥ 6-26 ॥
 ప్రశాంతమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖముత్తమం ।
 ఉపైతి శాంతరజసం బ్రహ్మభూతమకల్మషం ॥ 6-27 ॥
 యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ విగతకల్మషః ।
 సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శమ్ అత్యంతం సుఖమశ్నుతే ॥ 6-28 ॥
 సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని ।
 ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శినః ॥ 6-29 ॥
 యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి ।
 తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి ॥ 6-30 ॥
 సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః ।
 సర్వథా వర్తమానోఽపి స యోగీ మయి వర్తతే ॥ 6-31 ॥

అత్యోపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున ।
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః ॥ 6-32 ॥

అర్జున ఉవాచ -

యోఽయం యోగస్త్వయా ప్రోక్తః సామ్యేన మధుసూదన ।
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చంచలత్వాత్ స్థితిం స్థిరాం ॥ 6-33 ॥
చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాధి బలవద్ దృఢం ।
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరం ॥ 6-34 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

అసంశయం మహాబాహూ మనో దుర్నిగ్రహం చలం ।
అభ్యాసేన తు కౌంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే ॥ 6-35 ॥
అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప ఇతి మే మతిః ।
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః ॥ 6-36 ॥

అర్జున ఉవాచ -

అయతిః శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలితమానసః ।
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ గచ్ఛతి ॥ 6-37 ॥
కచ్చిన్నోభయవిభ్రష్టః చిన్నాభ్రమివ నశ్యతి ।
అప్రతిష్ఠో మహాబాహూ విమూఢో బ్రహ్మణః పథి ॥ 6-38 ॥
ఏతన్మే సంశయం కృష్ణ ఛేత్తమర్హస్యశేషతః ।
త్వదన్యస్సంశయస్యాస్య ఛేత్తా న హ్యుపపద్యతే ॥ 6-39 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

పార్థ వైవేహ నాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే ।
న హి కళ్యాణకృత్కశ్చిద్ దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి ॥ 6-40 ॥

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకాన్ ఉషిత్వా శాశ్వతీస్సమాః ।
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహీ యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే ॥ 6-41 ॥

అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతాం ।

ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశం ॥ 6-42 ॥

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పార్వదేహికం ।

యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన ॥ 6-43 ॥

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హియతే హ్యవశోఽపి సః ।

జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మోతివర్తతే ॥ 6-44 ॥

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః ।

అనేకజన్మసంసిద్ధస్తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 6-45 ॥

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః ।

కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున ॥ 6-46 ॥

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాంతరాత్మనా ।

శ్రద్ధావాన్ భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః ॥ 6-47 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే ఆత్మసంయమయోగో నామ

షష్ఠోఽధ్యాయః

***

**అథ సప్తమోఽధ్యాయః
జ్ఞానవిజ్ఞానయోగః**

శ్రీభగవోసుతోచ -

మయ్యాసక్తమనాః పార్థ యోగం యుంజన్ మదాశ్రయః ।
అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛృణు ॥ 7-1 ॥

జ్ఞానం తేఽహం సవిజ్ఞానమ్ ఇదం వక్ష్యామ్యశేషతః ।
యద్ జ్ఞాత్వా నేహ భూయోఽన్యత్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే ॥ 7-2 ॥

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే ।
యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్నాం వేత్తి తత్త్వతః ॥ 7-3 ॥

భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేవ చ ।
అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా ॥ 7-4 ॥

అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరాం ।
జీవభూతాం మహాబాహూ యయేదం ధార్యతే జగత్ ॥ 7-5 ॥

ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీతుపధారయ ।
అహం కృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రలయస్తథా ॥ 7-6 ॥

మత్తః పరతరం నాన్యత్ కించిదస్తి ధనంజయ ।
మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ ॥ 7-7 ॥

రసోఽహమప్సు కౌంతేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః ।
ప్రణవః సర్వవేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు ॥ 7-8 ॥

పుణ్యో గంధః పృథివ్యాం చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ ।
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు ॥ 7-9 ॥

బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనాతనం ।
బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహం ॥ 7-10 ॥

బలం బలవతాం చాహం కామరాగవివర్జితం ।
ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ ॥ 7-11 ॥

యే చైవ సాత్త్వికా భావా రాజసాస్తామసాశ్చ యే ।
మత్త ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి ॥ 7-12 ॥

త్రిభిర్గుణమయైర్భావైః ఏభిస్సర్వమిదం జగత్ ।
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయం ॥ 7-13 ॥

దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా ।
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే ॥ 7-14 ॥

న మాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః ।
మాయయాపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః ॥ 7-15 ॥

చతుర్విధా భజంతే మాం జనాః సుకృతినోఽర్జున ।
ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థో జ్ఞానీ చ భరతర్షభ ॥ 7-16 ॥

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే ।
ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థమ్ అహం స చ మమ ప్రియః ॥ 7-17 ॥

ఉదారాః సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతం ।
ఆస్థితః స హి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిం ॥ 7-18 ॥

బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే ।
వాసుదేవః సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః ॥ 7-19 ॥

కామైస్సైస్సైర్భూతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేఽన్యదేవతాః ।
తం తం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాః స్వయా ॥ 7-20 ॥

యో యో యాం యాం తనుం భక్తః శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి ।
తస్య తస్యాచలాం శ్రద్ధాం తామేవ విదధామ్యహం ॥ 7-21 ॥

స తయా శ్రద్ధయా యుక్తః తస్యారాధనమీహతే ।
 లభతే చ తతః కామాన్ మయైవ విహితాన్ హితాన్ ॥ 7-22 ॥

అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్భవత్యల్పమేధసాం ।
 దేవాన్ దేవయజో యాంతి మద్భక్తా యాంతి మామపి ॥ 7-23 ॥

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః ।
 పరం భావమజానంతో మమావ్యయమనుత్తమం ॥ 7-24 ॥

నాహం ప్రకాశస్వర్వస్య యోగమాయాసమావృతః ।
 మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయం ॥ 7-25 ॥

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున ।
 భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్యచ ॥ 7-26 ॥

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వంద్వమోహేన భారత ।
 సర్వభూతాని సమ్మోహం సగ్ధే యాంతి పరంతప ॥ 7-27 ॥

యేషాం త్వంతగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణాం ।
 తే ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా భజంతే మాం దృఢవ్రతాః ॥ 7-28 ॥

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతంతి యే ।
 తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నమ్ అధ్యాత్మం కర్మ చాఖిలం ॥ 7-29 ॥

సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః ।
 ప్రయాణకాలేఽపి చ మాం తే విదుర్ముక్తచేతసః ॥ 7-30 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే జ్ఞానవిజ్ఞానయోగో నామ
 సప్తమోఽధ్యాయః

***

అథ అష్టమోఽధ్యాయః
 అక్షరబ్రహ్మయోగః

అష్టానీ ఉవాచ -

కిం తద్ బ్రహ్మ కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ ।
 అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తమ్ అధిదైవం కిముచ్యతే ॥ 8-1 ॥

అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మిన్ మధుసూదన ।
 ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః ॥ 8-2 ॥

శ్రీభగవోనువాచ -

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే ।
 భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః ॥ 8-3 ॥

అధిభూతం క్షరో భావః పురుషశ్చాధిదైవతం ।
 అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాం వర ॥ 8-4 ॥

అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ ముక్త్యా కలేవరం ।
 యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్వత్ర సంశయః ॥ 8-5 ॥

యం యం వాపి స్మరన్ భావం త్యజత్యంతే కలేవరం ।
 తం తమేవైతి కౌంతేయ సదా తద్భావభావితః ॥ 8-6 ॥

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుధ్య చ ।
 మయ్యర్చితమనోబుద్ధిః మామేవైష్యస్యసంశయః ॥ 8-7 ॥

అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా ।
 పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్ ॥ 8-8 ॥

కవిం పురాణమనుశాసితారమ్

అణోరణీయాంసమనుస్మరేద్యః ।

సర్వస్య ధాతారమచింత్యరూపమ్

ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥ 8-9 ॥

ప్రయాణకాలే మనసాఽచలేన

భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన చైవ ।

భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్

స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యం ॥ 8-10 ॥

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి

విశంతి యద్యతయో వీతరాగాః ।

యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి

తత్తే పదం సంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే ॥ 8-11 ॥

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య చ ।

మూర్ఖ్యాధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థితో యోగధారణాం ॥ 8-12 ॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్ ।

యః ప్రయాతి త్యజందేహం స యాతి పరమాం గతిం ॥ 8-13 ॥

అనన్యచేతాః సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః ।

తస్యాహం సులభః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః ॥ 8-14 ॥

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతం ।

నాఘ్నువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః ॥ 8-15 ॥

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున ।

మాముపేత్య తు కౌంతేయ పునర్జన్మ న విద్యతే ॥ 8-16 ॥

సహస్రయుగపర్యంతమ్ అహర్యద్భ్రహ్మణో విదుః ।

రాత్రిం యుగసహస్రాంతాం తేఽపహరాత్రవిదో జనాః ॥ 8-17 ॥

అవ్యక్తాద్వ్యక్తయస్సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే ।

రాత్ర్యాగమే ప్రలీయంతే తత్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకే ॥ 8-18 ॥

భూతగ్రామస్స ఏవాయం భూత్వా భూత్వా ప్రలీయతే ।

రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ప్రభవత్యహరాగమే ॥ 8-19 ॥

పరస్తస్మాత్తు భావోఽన్యో అవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్సనాతనః ।

యస్స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి ॥ 8-20 ॥

అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్తః తమాహుః పరమాం గతిం ।

యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్దామ పరమం మమ ॥ 8-21 ॥

పురుషస్స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్యనన్యయా ।

యస్యాంతఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతం ॥ 8-22 ॥

యత్ర కాలే త్వనావృత్తిమ్ ఆవృత్తిం చైవ యోగినః ।

ప్రయాతా యాంతి తం కాలం వక్ష్యామి భరతర్షభ ॥ 8-23 ॥

అగ్నిర్జ్యోతిరహశ్శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణం ।

తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః ॥ 8-24 ॥

ధూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనం ।

తత్ర చాంద్రమసం జ్యోతిః యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే ॥ 8-25 ॥

శుక్లకృష్ణే గతి హ్యేతే జగతశ్శాశ్వతే మతే ।

ఏకయా యాత్యనావృత్తిమ్ అన్యయావర్తతే పునః ॥ 8-26 ॥

నైతే సృతీ పార్థ జానన్ యోగీ ముహ్యతి కశ్చన ।

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున ॥ 8-27 ॥

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ

దానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్టం ।

అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా

యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యం ॥ 8-28 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం

యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అక్షరబ్రహ్మయోగో నామ

అష్టమోఽధ్యాయః

***

అథ నవమోఽధ్యాయః

శ్రీభగవ్యోశ్రీకృష్ణార్జునసంవాదః

శ్రీభగవోసువోచ -

ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే ।

జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 9-1 ॥

రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమం ।

ప్రత్యక్షావగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తుమవ్యయం ॥ 9-2 ॥

అశ్రద్ధధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప ।

అప్రాప్య మాం నివర్తంతే మృత్యుసంసారవర్తని ॥ 9-3 ॥

మయా తతమిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా ।

మత్స్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్వవస్థితః ॥ 9-4 ॥

న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరం ।

భూతభృన్న చ భూతస్థో మమాత్మా భూతభావనః ॥ 9-5 ॥

యథాకాశస్థితో నిత్యం వాయుస్సర్వత్రగో మహాన్ ।

తథా సర్వాణి భూతాని మత్స్థానీత్యుపధారయ ॥ 9-6 ॥

సర్వభూతాని కౌంతేయ ప్రకృతిం యాంతి మామికాం ।

కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విస్ఫజామ్యహం ॥ 9-7 ॥

ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విస్ఫజామి పునః పునః ।

భూతగ్రామమిమం కృత్స్నమ్ అవశం ప్రకృతేర్వశాత్ ॥ 9-8 ॥

న చ మాం తాని కర్మాణి నిబర్హంతి ధనంజయ ।

ఉదాసీనవదాసీనమ్ అసక్తం తేషు కర్మసు ॥ 9-9 ॥

మయాధ్యక్షేణ ప్రకృతిః సూయతే సచరాచరం ।
 హేతునానేన కౌంతేయ జగద్విపరివర్తతే ॥ 9-10 ॥
 అవజానంతి మాం మూఢా మానుషీం తనుమాశ్రితం ।
 పరం భావమజానంతో మమ భూతమహేశ్వరం ॥ 9-11 ॥
 మోఘాశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః ।
 రాక్షసీమాసురీం చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః ॥ 9-12 ॥
 మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతిమాశ్రితాః ।
 భజంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయం ॥ 9-13 ॥
 సతతం కీర్తయంతో మాం యతంతశ్చ దృఢవ్రతాః ।
 నమస్యంతశ్చ మాం భక్త్వా నిత్యయుక్తా ఉపాసతే ॥ 9-14 ॥
 జ్ఞానయజ్ఞేన చాప్యన్యే యజంతో మాముపాసతే ।
 ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుధా విశ్వతోముఖం ॥ 9-15 ॥
 అహం క్రతురహం యజ్ఞః స్వధాహమహమౌషధం ।
 మంత్రోఽహమహమేవాజ్యమ్ అహమగ్నిరహం హుతం ॥ 9-16 ॥
 పితాహమస్య జగతో మాతా ధాతా పితామహః ।
 వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామ యజురేవ చ ॥ 9-17 ॥
 గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణం సుహృత్ ।
 ప్రభవః ప్రలయస్థానం నిధానం బీజమవ్యయం ॥ 9-18 ॥
 తపామ్యహమహం వర్షం నిగృహ్ణామ్యుత్స్రుజామి చ ।
 అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్ఛాహమర్జున ॥ 9-19 ॥

త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపా
 యజ్ఞైరిష్ట్యా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే ।
 తే పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోకమ్
 అశ్నంతి దివ్యాందివి దేవభోగాన్ ॥ 9-20 ॥
 తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
 క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి ।
 ఏవం త్రయీధర్మమనుప్రపన్నా
 గతాగతం కామకామా లభంతే ॥ 9-21 ॥
 అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే ।
 తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహం ॥ 9-22 ॥
 యేఽప్యన్యదేవతా భక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
 తేఽపి మామేవ కౌంతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకం ॥ 9-23 ॥
 అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ ।
 న తు మామభిజానంతి తత్త్వేనాతశ్చ్యవంతి తే ॥ 9-24 ॥
 యాంతి దేవవ్రతా దేవాన్ పితౄన్యాంతి పితృవ్రతాః ।
 భూతాని యాంతి భూతేజ్యా యాంతి మద్యాజినోఽపి మాం ॥ 9-25 ॥
 పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్వా ప్రయచ్ఛతి ।
 తదహం భక్తుపహృతమ్ అశ్నామి ప్రయతాత్మనః ॥ 9-26 ॥
 యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్ ।
 యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కురుష్వ మదర్పణం ॥ 9-27 ॥
 శుభాశుభఫలైరేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః ।
 సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి ॥ 9-28 ॥

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రియః ।
యే భజంతి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహం ॥9-29 ॥

అపి చేత్సుదురాచారో భజతే మామనన్యభాక్ ।
సాధురేవ స మంతవ్యః సమ్యగ్వ్యవసితో హి సః ॥ 9-30 ॥

క్షీప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి ।
కాంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి ॥ 9-31 ॥

మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః ।
స్త్రియో వైశ్యాస్తథా శూద్రాస్తేఽపి యాంతి పరాం గతిం ॥ 9-32 ॥

కిం పునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యా భక్తా రాజర్షయస్తథా ।
అనిత్యమసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య భజస్వ మాం ॥ 9-33 ॥

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు ।
మామేవైష్యసి యుక్త్యైవమాత్మానం మత్పరాయణః ॥ 9-34 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగో
నామ నవమోఽధ్యాయః

***

అథ దశమోఽధ్యాయః

విభూతియోగః

శ్రీభగవోసువచ -

భూయ ఏవ మహాబాహూ శృణు మే పరమం వచః ।
యత్తేఽహం ప్రీయమాణాయ వక్ష్యామి హితకామ్యయా ॥ 10-1 ॥

న మే విదుస్సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః ।
అహమాద్విధి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః ॥ 10-2 ॥

యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరం ।
అసమ్మూఢస్స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 10-3 ॥

బుద్ధిర్జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమశ్చమః ।
సుఖం దుఃఖం భవోఽభావో భయం చాభయమేవ చ ॥ 10-4 ॥

అహింసా సమతా తుష్టిః తపో దానం యశోఽయశః ।
భవంతి భావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః ॥ 10-5 ॥

మహర్షయః సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా ।
మద్భావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః ॥ 10-6 ॥

ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః ।
సోఽవికంపేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 10-7 ॥

అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తః సర్వం ప్రవర్తతే ।
ఇతి మత్వా భజంతే మాం బుధా భావసమన్వితాః ॥ 10-8 ॥

మచ్ఛిత్తా మద్గతప్రాణా బోధయంతః పరస్పరం ।
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతి చ ॥ 10-9 ॥

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకం ।
దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాంతి తే ॥ 10-10 ॥

తేషామేవానుకంపార్థమ్ అహమజ్ఞానజం తమః ।
నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా ॥ 10-11 ॥

అర్జున ఉవాచ -

పరం బ్రహ్మ పరం ధామ పవిత్రం పరమం భవాన్ ।
పురుషం శాశ్వతం దివ్యమ్ ఆదిదేవమజం విభుం ॥ 10-12 ॥

ఆహుస్త్యామృషయః సర్వే దేవర్షిర్నారదస్తథా ।
అసితో దేవలో వ్యాసః స్వయం చైవ బ్రహ్మిషే మే ॥ 10-13 ॥

సర్వమేతదృతం మన్యే యన్మాం వదసి కేశవ ।
న హి తే భగవన్వక్త్రే విదుర్దేవా న దానవాః ॥ 10-14 ॥

స్వయమేవాత్మనాత్మానం వేత్థ త్వం పురుషోత్తమ ।
భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగత్పతే ॥ 10-15 ॥

వక్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యేత్యవిభూతయః ।
యాభిర్విభూతిభిర్లోకాన్ ఇమాంస్త్యం వ్యాప్య తిష్ఠసి ॥ 10-16 ॥

కథం విద్యామహం యోగిన్ త్వాం సదా పరిచింతయన్ ।
కేషు కేషు చ భావేషు చింత్యోఽసి భగవన్మయా ॥ 10-17 ॥

విస్తరేణాత్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్దన ।
భూయః కథయ తృప్తిర్హి శృణ్వతో నాస్తి మేఽమృతం ॥ 10-18 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

హంత తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యేత్యవిభూతయః ।
ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ నాస్త్యంతో విస్తరస్య మే ॥ 10-19 ॥

అహమాత్మా గుడాకేశ సర్వభూతాశయస్థితః ।
అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానామంత ఏవ చ ॥ 10-20 ॥

ఆదిత్యానామహం విష్ణుః జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్ ।
మరీచిర్మరుతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ ॥ 10-21 ॥

వేదానాం సామవేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవః ।
ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా ॥ 10-22 ॥

రుద్రాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేశో యక్షరక్షసాం ।
వసూనాం పావకశ్చాస్మి మేరుః శిఖరిణామహం ॥ 10-23 ॥

పురోధసాం చ ముఖ్యం మాం విద్ధి పార్థ బృహస్పతిం ।
సేనానీనామహం స్కందః సరసామస్మి సాగరః ॥ 10-24 ॥

మహర్షీణాం భృగురహం గిరామస్మైకమక్షరం ।
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః ॥ 10-25 ॥

అశ్వత్థః సర్వవృక్షాణాం దేవర్షీణాం చ నారదః ।
గంధర్వాణాం చిత్రరథః సిద్ధానాం కపిలో మునిః ॥ 10-26 ॥

ఉచ్చైఃశ్రవసమశ్వానాం విద్ధి మామమృతోద్భవం ।
ఐరావతం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపం ॥ 10-27 ॥

ఆయుధానామహం వజ్రం ధేనూనామస్మి కామధుక్ ।
ప్రజనశ్చాస్మి కందర్పః సర్పాణామస్మి వాసుకిః ॥ 10-28 ॥

అనంతశ్చాస్మి నాగానాం వరుణో యాదసామహం ।
పితౄణామర్యమా చాస్మి యమః సంయమతామహం ॥ 10-29 ॥

ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహం ।
మృగాణాం చ మృగేంద్రోఽహం వైనతేయశ్చ పక్షిణాం ॥ 10-30 ॥

పవనః పవతామస్మి రామశ్చస్త్రభృతామహం ।
 రఘుషాణాం మకరశ్చాస్మి ప్రోతసామస్మి జాహ్నువీ ॥ 10-31 ॥
 సర్గాణామాదిరంతశ్చ మధ్యం చైవాహమర్జున ।
 అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాదః ప్రవదతామహం ॥ 10-32 ॥
 అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వంద్వః సామాసికస్య చ ।
 అహమేవాక్షయః కాలో ధాతాహం విశ్వతోముఖః ॥ 10-33 ॥
 మృత్యుః సర్వహరశ్చాహమ్ ఉద్భవశ్చ భవిష్యతాం ।
 కీర్తిః శ్రీర్వాక్స నారీణాం స్మృతిర్మేధా ధృతిః క్షమా ॥ 10-34 ॥
 బృహత్సామ తథా సామ్నాం గాయత్రీ ఛందసామహం ।
 మాసానాం మార్గశీర్షోఽహమ్ ఋతూనాం కుసుమాకరః ॥ 10-35 ॥
 ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహం ।
 జయోఽస్మి వ్యవసాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహం ॥ 10-36 ॥
 వృష్ణీనాం వాసుదేవోఽస్మి పాండవానాం ధనంజయః ।
 మునీనామప్యహం వ్యాసః కవీనాముశనా కవిః ॥ 10-37 ॥
 దండో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జిగీషతాం ।
 మౌనం చైవాస్మి గుహ్యేనాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహం ॥ 10-38 ॥
 యచ్ఛాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున ।
 న తదస్తి వినా యత్ స్యాత్ మయా భూతం చరాచరం ॥ 10-39 ॥
 నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప ।
 ఏష తూర్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా ॥ 10-40 ॥
 యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా ।
 తత్తదేవావగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽంశసంభవం ॥ 10-41 ॥

అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞాతేన తవార్జున ।
 విష్ణుభ్యాహమిదం కృత్స్నమ్ ఏకాంశేన స్థితో జగత్ ॥ 10-42 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే విభూతియోగో నామ
 దశమోఽధ్యాయః
 ***

అథ ఏకవింశతీ శ్లోకైః

విశ్వరూపవర్ణనయోగః

అర్జున ఉవాచ -

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మసంజ్ఞితం ।
యత్ప్రయోక్తం వచస్తేన మోహనాయం విగతో మమ ॥ 11-1 ॥

భవాప్యయౌ హి భూతానాం శ్రుతౌ విస్తరశో మయా ।
త్వత్తః కమలపత్రాక్ష మాహాత్మ్యమపి చావ్యయం ॥ 11-2 ॥

ఏవమేతద్యథాత్మ త్వమ్ ఆత్మానం పరమేశ్వర ।
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూపమ్ ఐశ్వరం పురుషోత్తమ ॥ 11-3 ॥

మన్యసే యది తచ్ఛక్యం మయా ద్రష్టుమితి ప్రభో ।
యోగేశ్వర తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమవ్యయం ॥ 11-4 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః ।
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ ॥ 11-5 ॥

పశ్యాదిత్యాన్ వసూన్ రుదాన్ అశ్వినౌ మరుతస్తథా ।
బహున్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత ॥ 11-6 ॥

ఇహైకస్థం జగత్కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరం ।
మమ దేహీ గుడాకేశ యచ్ఛాన్యద్ ద్రష్టుమిచ్ఛసి ॥ 11-7 ॥

న తు మాం శక్యసే ద్రష్టుమ్ అనేనైవ స్వచక్షుషా ।
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరం ॥ 11-8 ॥

సింజయ ఉవాచ -

ఏవముక్త్వా తతో రాజన్ మహాయోగేశ్వరో హరిః ।
దర్శయామాస పార్థాయ పరమం రూపమైశ్వరం ॥ 11-9 ॥

అనేకవక్త్రనయనమ్ అనేకాద్భుతదర్శనం ।
అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధం ॥ 11-10 ॥

దివ్యమాల్యాంబరధరం దివ్యగంధానులేపనం ।
సర్వాశ్చర్యమయం దేవమ్ అనంతం విశ్వతోముఖం ॥ 11-11 ॥

దివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్థితా ।
యది భాస్పదృశీ సా స్యాత్ భాసస్తస్య మహాత్మనః ॥ 11-12 ॥

తత్రైకస్థం జగత్కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకధా ।
అపశ్యద్దేవదేవస్య శరీరే పాండవస్తదా ॥ 11-13 ॥

తతః స విస్మయావిప్లవో హృష్టరోమా ధనంజయః ।
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాంజలిరభాషత ॥ 11-14 ॥

అర్జున ఉవాచ -

పశ్యామి దేవాంస్తవ దేవ దేహీ
సర్వాంస్తథా భూతవిశేషసంఘాన్ ।
బ్రహ్మణమీశం కమలాసనస్థమ్
ఋషీంశ్చ సర్వానురగాంశ్చ దివ్యాన్ ॥ 11-15 ॥

అనేకబాహూదరవక్త్రనేత్రం
పశ్యామి త్వాం సర్వతోఽనంతరూపం ।
నాంతం న మధ్యం న పునస్తవాదిం
పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప ॥ 11-16 ॥

కిరీటినం గదినం చక్రిణం చ
 తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం ।
 పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యం సమంతాద్
 దీప్తానలార్కద్యుతిమప్రమేయం ॥ 11-17 ॥
 త్వమక్షరం పరమం వేదితవ్యం
 త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం ।
 త్వమవ్యయః శాశ్వతధర్మగోప్తా
 సనాతనస్త్వం పురుషో మతో మే ॥ 11-18 ॥
 అనాదిమధ్యాంతమనంతవీర్యమ్
 అనంతబాహుం శశిసూర్యనేత్రం ।
 పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశవక్త్రం
 స్వతేజసా విశ్వమిదం తపంతం ॥ 11-19 ॥
 ద్యావాప్యథివ్యోరిదమంతరం హి
 వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశశ్చ సర్వాః ।
 దృష్ట్వాద్భుతం రూపముగ్రం తవేదం
 లోకత్రయం ప్రవృథితం మహాత్మన్ ॥ 11-20 ॥
 అమీ హి త్వాం సురసంఘా విశంతి
 కేచిద్భీతాః ప్రాంజలయో గృణంతి ।
 స్వస్తీత్యుక్త్యా మహర్షిసిద్ధసంఘాః
 స్తువంతి త్వాం స్తుతిభిః పుష్కలాభిః ॥ 11-21 ॥
 రుద్రాదిత్యా వసవో యే చ సాధ్యా
 విశ్వేఽశ్వినౌ మరుతశ్చోష్ణపాశ్చ ।
 గంధర్వయక్షాసురసిద్ధసంఘా
 వీక్షంతే త్వాం విస్మితాశ్చైవ సర్వే ॥ 11-22 ॥

రూపం మహత్తే బహువక్త్రనేత్రం
 మహాబాహూ బహుబాహూరుపాదం ।
 బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాలం
 దృష్ట్వా లోకాః ప్రవృథితాస్తథాహం ॥ 11-23 ॥
 నభఃస్పృశం దీప్తమనేకవర్ణం
 వ్యాత్తాననం దీప్తవిశాలనేత్రం ।
 దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవృథితాంతరాత్మా
 ధృతిం న విందామి శమం చ విష్ణో ॥ 11-24 ॥
 దంష్ట్రాకరాలాని చ తే ముఖాని
 దృష్ట్వైవ కాలానలసన్నిభాని ।
 దిశో న జానే న లభే చ శర్మ
 ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 11-25 ॥
 అమీ చ త్వాం ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రాః
 సర్వే సహైవావనిపాలసంఘైః ।
 భీష్మో ద్రోణః సూతపుత్రస్తథాసౌ
 సహస్మదీయైరపి యోధముఖ్యైః ॥ 11-26 ॥
 వక్త్రాణి తే త్వరమాణా విశంతి
 దంష్ట్రాకరాలాని భయానకాని ।
 కేచిద్విలగ్నా దశనాంతరేషు
 సందృశ్యంతే చూర్ణితైరుత్తమాంగైః ॥ 11-27 ॥
 యథా నదీనాం బహవోఽమువేగాః
 సముద్రమేవాభిముఖా ద్రవంతి ।
 తథా తవామీ నరలోకవీరా
 విశంతి వక్త్రాణ్యభివిజ్వలంతి ॥ 11-28 ॥

యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతంగా
 విశంతి నాశాయ సమృద్ధవేగాః ।
 తథైవ నాశాయ విశంతి లోకాః
 తవాపి వక్త్రాణి సమృద్ధవేగాః ॥ 11-29 ॥

లేలిహ్యసే గ్రసమానస్సమంతాత్
 లోకాన్ సమగ్రాన్ వదనైర్జ్వలద్భిః ।
 తేజోభిరాపూర్య జగత్సమగ్రం
 భాసస్తవోగ్రాః ప్రతపంతి విష్ణో ॥ 11-30 ॥

అఖ్యాహి మే కో భవానుగ్రరూపో
 నమోఽస్తు తే దేవవర ప్రసీద ।
 విజ్ఞాతుమిచ్ఛామి భవంతమాద్యం
 న హి ప్రజానామి తవ ప్రవృత్తిం ॥ 11-31 ॥

శ్రీభగవోసుపాసన -

కాలోఽస్మి లోకక్షయకృత్ప్రవృద్ధో
 లోకాన్ సమాహర్తుమిహ ప్రవృత్తః ।
 ఋతేఽపి త్వాం న భవిష్యంతి సర్వే
 యేఽవస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః ॥ 11-32 ॥

తస్మాత్త్వముత్తిష్ఠ యశో లభస్య
 జిత్వా శత్రూన్ భుంక్ష్య రాజ్యం సమృద్ధం ।
 మయైవైతే నిహతాః పూర్వమేవ
 నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్ ॥ 11-33 ॥

ద్రోణం చ భీష్మం చ జయద్రథం చ
 కర్ణం తథాన్యనపి యోధవీరాన్ ।
 మయా హతాంస్త్యం జహి మా వ్యథిష్ఠా
 యుధ్యస్య జేతాసి రణే సపత్నాన్ ॥ 11-34 ॥

సంజయ ఉవాచ -

ఏతచ్ఛ్రుత్వా వచనం కేశవస్య
 కృతాంజలిర్వేపమానః కిరీటీ ।
 నమస్కృత్వా భూయ ఏవాహ కృష్ణం
 సగద్గదం భీతభీతః ప్రణమ్య ॥ 11-35 ॥

అర్జున ఉవాచ -

స్థానే హృషీకేశ తవ ప్రకీర్త్యా
 జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ ।
 రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవంతి
 సర్వే నమస్యంతి చ సిద్ధసంఘాః ॥ 11-36 ॥

కస్మాచ్ఛ తే న నమేరన్మహాత్మాన్
 గరీయసే బ్రహ్మణోఽప్యాదికరైః ।
 అనంత దేవేశ జగన్నివాస
 త్వమక్షరం సదసత్ తత్పురం యత్ ॥ 11-37 ॥

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణః
 త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం ।
 వేత్తాసి వేద్యం చ పరం చ ధామ
 త్వయా తతం విశ్వమనంతరూప ॥ 11-38 ॥

వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణశ్శశాంకః
 ప్రజాపతిస్త్యం ప్రపితామహశ్చ ।
 నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్యః
 పునశ్చ భూయోఽపి నమో నమస్తే ॥ 11-39 ॥

నమః పురస్తాదథ పృష్ఠతస్తే
 నమోఽస్తు తే సర్వత ఏవ సర్వ ।
 అనంతవీర్యామితవిక్రమస్త్యం
 సర్వం సమాప్నోషి తతోఽసి సర్వః ॥ 11-40 ॥
 సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్తం
 హే కృష్ణ హే యాదవ హే సఖేతి ।
 అజానతా మహిమానం తవేదం
 మయా ప్రమాదాత్ప్రణయేన వాపి ॥ 11-41 ॥
 యచ్ఛావహాసార్థమసత్కృతోఽసి
 విహారశయ్యాసనభోజనేషు ।
 ఏకోఽథవాప్యచ్యుత తత్సమక్షం
 తత్క్షామయే త్వామహమప్రమేయం ॥ 11-42 ॥
 పితాసి లోకస్య చరాచరస్య
 త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరియాన్ ।
 న త్వత్సమోఽస్త్వభ్యధికః కుతోఽన్యో
 లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ ॥ 11-43 ॥
 తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం
 ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యం ।
 పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యుః
 ప్రియః ప్రియాయార్హసి దేవ సోఽఘం ॥ 11-44 ॥
 అదృష్టపూర్వం హృషితోఽస్మి దృష్ట్వా
 భయేన చ ప్రవృథితం మనో మే ।
 తదేవ మే దర్శయ దేవ రూపం
 ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 11-45 ॥

కిరీటినం గదినం చక్రహస్తం
 ఇచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం తథైవ ।
 తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేన
 సహస్రబాహూ భవ విశ్వమూర్తే ॥ 11-46 ॥
శ్రీభగవోసుపాసన -
 మయా ప్రసన్నేన తవార్జునేదం
 రూపం పరం దర్శితమాత్మయోగాత్ ।
 తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యం
 యన్మే త్వదన్యేన న దృష్టపూర్వం ॥ 11-47 ॥
 న వేదయజ్ఞాధ్యయనైర్న దానైః
 న చ క్రియాభిర్న తపోభిరుగ్రైః ।
 ఏవంరూపః శక్య అహం నృలోకే
 ద్రష్టుం త్వదన్యేన కురుప్రవీర ॥ 11-48 ॥
 మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావో
 దృష్ట్వా రూపం ఘోరమిదృఙ్మమేదం ।
 వ్యపేతభిః ప్రీతమనాః పునస్త్యం
 తదేవ మే రూపమిదం ప్రపశ్య ॥ 11-49 ॥
సంజయ ఉవాచ -
 ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్యా
 స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః ।
 ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం
 భూత్వా పునః సౌమ్యవపుర్మహాత్మా ॥ 11-50 ॥

అర్జున ఉవాచ -

దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం తవ సౌమ్యం జనార్దన ।
ఇదానీమస్మి సంవృత్తః సచేతాః ప్రకృతిం గతః ॥ 11-51 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

సుదుర్దర్శమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ ।
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః ॥ 11-52 ॥
నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా ।
శక్య ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా ॥ 11-53 ॥
భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున ।
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప ॥ 11-54 ॥
మత్కర్మకృత్ మత్పురమో మద్భక్తః సంగవర్జితః ।
నిర్వైరస్పర్శభూతేషు యస్స మామేతి పాండవ ॥ 11-55 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే విశ్వరూపదర్శనయోగో నామ
ఏకాదశోఽధ్యాయః

***

అథ ద్వితీశః ధ్యాయః

భక్తియోగః

అర్జున ఉవాచ -

ఏవం సతతయుక్తా యే భక్తాస్త్యాం పర్యుపాసతే ।
యే చాప్యక్షరమవ్యక్తం తేషాం కే యోగవిత్తమాః ॥ 12-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే ।
శ్రద్ధయా పరయోపేతాః తే మే యుక్తతమా మతాః ॥ 12-2 ॥
యే త్వక్షరమనిర్దేశ్యమ్ అవ్యక్తం పర్యుపాసతే ।
సర్వత్రగమచింత్యం చ కూటస్థమచలం ధ్రువం ॥ 12-3 ॥
సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః ।
తే ప్రాప్నువంతి మామేవ సర్వభూతహితే రతాః ॥ 12-4 ॥
క్షేణోఽధికతరస్తేషామ్ అవ్యక్తాసక్తచేతసాం ।
అవ్యక్తా హి గతిర్ముఖం దేహవద్భిరవాప్యతే ॥ 12-5 ॥
యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయి సన్న్వస్య మత్పరాః ।
అనన్యేనైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే ॥ 12-6 ॥
తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్ ।
భవామి నచిరాత్పార్థ మయ్యావేశితచేతసాం ॥ 12-7 ॥
మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ ।
నివసిష్యసి మయ్యేవ అత ఊర్ధ్వం న సంశయః ॥ 12-8 ॥

అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయి స్థిరం ।
అభ్యాసయోగేన తతో మామిచ్ఛాప్తుం ధనంజయ ॥ 12-9 ॥

అభ్యాసేఽప్యసమర్థోఽసి మత్కర్మపరమో భవ ।
మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్సిద్ధిమవాప్స్యసి ॥ 12-10 ॥

అథైతదప్యశక్తోఽసి కర్తుం మద్యోగమాశ్రితః ।
సర్వకర్మఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మవాన్ ॥ 12-11 ॥

శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసాత్ జ్ఞానాద్ధ్యానం విశిష్యతే ।
ధ్యానాత్కర్మఫలత్యాగః త్యాగాచ్ఛాంతిరనంతరం ॥ 12-12 ॥

అద్వేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ ।
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖః క్షమీ ॥ 12-13 ॥

సంతుష్టస్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః ।
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః యో మద్భక్తః స మే ప్రియః ॥ 12-14 ॥

యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః ।
హర్షామర్షభయోద్వేగైః ముక్తో యస్య చ మే ప్రియః ॥ 12-15 ॥

అనపేక్షశ్శుచిర్దక్ష ఉదాసీనో గతవ్యధః ।
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః ॥ 12-16 ॥

యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి ।
శుభాశుభపరిత్యాగీ భక్తిమాన్యస్స మే ప్రియః ॥ 12-17 ॥

సమశ్చిత్రౌ చ మిత్రే చ తథా మానాపమానయోః ।
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమస్సంగవివర్జితః ॥ 12-18 ॥

తుల్యనిందాస్తుతిర్మానీ సంతుష్టో యేన కేనచిత్ ।
అనికేతః స్థిరమతిః భక్తిమాన్మే ప్రియో నరః ॥ 12-19 ॥
యే తు ధర్మామృతమిదం యథోక్తం పర్యుపాసతే ।
శ్రద్ధధానా మత్పరమా భక్తాస్తేఽతీవ మే ప్రియాః ॥ 12-20 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే భక్తియోగో నామ
ద్వాదశోఽధ్యాయః
***

**అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞానిభాగ్యయోగః**

అర్జున ఉవాచ -

ప్రకృతిం పురుషం చైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞమేవ చ ।
ఏతద్వేదితుమిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయం చ కేశవ ॥ 13-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

ఇదం శరీరం కాంతేయ క్షేత్రమిత్యభిధీయతే ।
ఏతద్యో వేత్తి తం ప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః ॥ 13-2 ॥

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత ।
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోర్జ్ఞానం యత్తజ్ఞానం మతం మమ ॥ 13-3 ॥

తత్ క్షేత్రం యచ్చ యాదృక్చ యద్వికారి యతశ్చ యత్ ।
స చ యో యత్రభావశ్చ తత్సమాసేన మే శృణు ॥ 13-4 ॥

ఋషిభిర్బహుధా గీతం ఛందోభిర్వివిధైః పృథక్ ।
బ్రహ్మసూత్రపద్మైశ్చ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః ॥ 13-5 ॥

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ ।
ఇంద్రియాణి దశైకం చ పంచ చేంద్రియగోచరాః ॥ 13-6 ॥

ఇచ్ఛా ద్వేషస్సఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా ధృతిః ।
ఏతత్ క్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతం ॥ 13-7 ॥

అమానిత్యమదంభిత్వమ్ అహింసా జ్ఞాంతిరార్జవం ।
ఆచార్యోపాసనం శౌచం శ్మైర్యమాత్మవినిగ్రహః ॥ 13-8 ॥

ఇంద్రియార్థేషు వైరాగ్యమ్ అనహంకార ఏవ చ ।
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిదుఃఖదోషానుదర్శనం ॥ 13-9 ॥

అసక్తిరనభిష్వంగః పుత్రదారగృహాదిషు ।
నిత్యం చ సమచిత్తత్వమ్ ఇష్టానిష్టోపపత్తిషు ॥ 13-10 ॥

మయి చానన్యయోగేన భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
వివిక్తదేశసేవిత్వమ్ అరతిర్జనసంసది ॥ 13-11 ॥

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత్వం తత్త్వజ్ఞానార్థదర్శనం ।
ఏతత్ జ్ఞానమితి ప్రోక్తమ్ అజ్ఞానం యదతోఽన్యథా ॥ 13-12 ॥

జ్ఞేయం యత్తత్ప్రవక్ష్యామి యత్ జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే ।
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే ॥ 13-13 ॥

సర్వతః పాణిపాదం తత్ సర్వతోఽక్షిరోముఖం ।
సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి ॥ 13-14 ॥

సర్వేంద్రియగుణాభాసం సర్వేంద్రియవిపర్జితం ।
అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ ॥ 13-15 ॥

బహిరంతశ్చ భూతానామ్ అచరం చరమేవ చ ।
సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం దూరస్థం చాంతికే చ తత్ ॥ 13-16 ॥

అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితం ।
భూతభర్తృ చ తద్ జ్ఞేయం గ్రసిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ ॥ 13-17 ॥

జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిః తమసః పరముచ్యతే ।
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విస్థితం ॥ 13-18 ॥

ఇతి క్షేత్రం తథా జ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః ।
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావాయోపపద్యతే ॥ 13-19 ॥

ప్రకృతిం పురుషం చైవ విద్వన్నాదీ ఉభావపి ।
వికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతిసంభవాన్ ॥ 13-20 ॥

కార్యకారణకర్తత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే ।
 పురుషః సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే ॥ 13-21 ॥
 పురుషః ప్రకృతిస్థో హి భుంక్తే ప్రకృతిజాన్గుణాన్ ।
 కారణం గుణసంగోఽస్య సదసద్యోనిజన్మసు ॥ 13-22 ॥
 ఉపద్రష్టానుమంతా చ భర్తా భోక్తా మహేశ్వరః ।
 పరమాత్మేతి చాప్యుక్తో దేహేఽస్మిన్పురుషః పరః ॥ 13-23 ॥
 య ఏవం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణైస్సహ ।
 సర్వథా వర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే ॥ 13-24 ॥
 ధ్యానేనాత్మని పశ్యంతి కేచిదాత్మానమాత్మనా ।
 అన్యే సాంఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన చాపరే ॥ 13-25 ॥
 అన్యే త్వేవమజానంతః శ్రుత్వాన్యేభ్య ఉపాసతే ।
 తేఽపి చాతితరంత్యేవ మృత్యుం శ్రుతిపరాయణాః ॥ 13-26 ॥
 యావత్సంజాయతే కించిత్ సత్త్వం స్థావరజంగమం ।
 క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసంయోగాత్ తద్విద్ధి భరతర్షభ ॥ 13-27 ॥
 సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరం ।
 వినశ్యత్స్వవినశ్యంతం యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 13-28 ॥
 సమం పశ్యన్ హి సర్వత్ర సమవస్థితమీశ్వరం ।
 న హి నస్త్యాత్మనాత్మానం తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 13-29 ॥
 ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః ।
 యః పశ్యతి తథాత్మానమ్ అకర్తారం స పశ్యతి ॥ 13-30 ॥
 యదా భూతప్రథగ్భావమ్ ఏకస్థమనుపశ్యతి ।
 తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా ॥ 13-31 ॥

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్ పరమాత్మాయమవ్యయః ।
 శరీరస్థోఽపి కౌంతేయ న కరోతి న లిప్యతే ॥ 13-32 ॥
 యథా సర్వగతం సౌక్షాత్రాత్ ఆకాశం నోపలిప్యతే ।
 సర్వత్రావస్థితో దేహీ తథాత్మా నోపలిప్యతే ॥ 13-33 ॥
 యథా ప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నం లోకమిమం రవిః ।
 క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత ॥ 13-34 ॥
 క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోరేవమ్ అంతరం జ్ఞానచక్షుషా ।
 భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్యాంతి తే పరం ॥ 13-35 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగో నామ
 త్రయోదశోఽధ్యాయః

***

అథ చతుర్థశ్శ్లోః
గుణైశ్చయవిభాగయోగః

శ్రీభగవోసుపాసన -

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమం ।
యద్ జ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః ॥ 14-1 ॥

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః ।
సర్గేషి నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యథంతి చ ॥ 14-2 ॥

మమ యోనిర్మహద్భ్రహ్మ తస్మిన్గర్భం దధామ్యహం ।
సంభవస్సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత ॥ 14-3 ॥

సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూర్తయస్సంభవంతి యాః ।
తాసాం బ్రహ్మ మహద్భ్యోనిః అహం బీజప్రదః పితా ॥ 14-4 ॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః ।
నిబద్ధంతి మహాబాహుః దేహీ దేహీనమవ్యయం ॥ 14-5 ॥

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయం ।
సుఖసంగేన బద్ధాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ ॥ 14-6 ॥

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవం ।
తన్నిబద్ధాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహీనం ॥ 14-7 ॥

తమస్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహీనాం ।
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్నిబద్ధాతి భారత ॥ 14-8 ॥

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత ।
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత ॥ 14-9 ॥

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత ।

రజస్సత్త్వం తమశ్చైవ తమస్సత్త్వం రజస్తథా ॥ 14-10 ॥

సర్వద్వారేషు దేహీస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే ।
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత ॥ 14-11 ॥

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమస్సృహా ।
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ॥ 14-12 ॥

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ ।
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన ॥ 14-13 ॥

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్ ।
తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్ప్రతిపద్యతే ॥ 14-14 ॥

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే ।
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే ॥ 14-15 ॥

కర్మణస్సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలం ।
రజసస్తు ఫలం దుఃఖమ్ అజ్ఞానం తమసః ఫలం ॥ 14-16 ॥

సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ ।
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ॥ 14-17 ॥

ఊర్ధ్వం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః ।
జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అధో గచ్ఛంతి తామసాః ॥ 14-18 ॥

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి ।
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి ॥ 14-19 ॥

గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహాసముద్భవాన్ ।
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే ॥ 14-20 ॥

అర్జున ఉవాచ -

కైర్లంగైస్త్రీస్సగ్గానేతాన్ అతీతో భవతి ప్రభో ।

కిమాచారః కథం చైతాన్ త్రీన్ గుణానతివర్తతే ॥ 14-21 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ ।

న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి ॥ 14-22 ॥

ఉదాసీనవదాసీనో గుణైర్యో న విచాల్యతే ।

గుణా వర్తంత ఇత్యేవం యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే ॥ 14-23 ॥

సమదుఃఖసుఖస్వస్థః సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః ।

తుల్యప్రియాప్రియో ధీరః తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః ॥ 14-24 ॥

మానాపమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః ।

సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే ॥ 14-25 ॥

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే ।

స గుణాన్ సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 14-26 ॥

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమ్ అమృతస్యావ్యయస్య చ ।

శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖప్యైకాంతికస్య చ ॥ 14-27 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం

యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే గుణత్రయవిభాగయోగో

నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

***

అథ ఏంచనశఃఖ్యైః

పురుషోత్తమయోగః

శ్రీభగవోసువాచ -

ఊర్ద్వమూలమధఃశాఖమ్ అశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయం ।

ఛందాంసి యస్య పర్ణాని యస్తం వేద స వేదవిత్ ॥ 15-1 ॥

అధశ్చోర్ద్వం ప్రసృతాస్తస్య శాఖా

గుణప్రవృద్ధా విషయప్రవాలాః ।

అధశ్చ మూలాన్యనుసంతతాని

కర్మానుబంధీని మనుష్యలోకే ॥ 15-2 ॥

న రూపమస్యేహ తథోపలభ్యతే

నాంతో న చాదిర్న చ సంప్రతిష్ఠా ।

అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూలం

అసంగశస్త్రేణ దృఢేన ఛిత్త్వా ॥ 15-3 ॥

తతః పదం తత్పురిమార్గితవ్యం

యస్మిన్గతా న నివర్తంతి భూయః ।

తమేవ చాద్యం పురుషం ప్రపద్యే ।

యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతా పురాణీ ॥ 15-4 ॥

నిర్మానమోహో జితసంగదోషా

అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః ।

ద్వంద్వైర్విముక్తాస్సుఖదుఃఖసంజ్ఞైః

గచ్ఛంత్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్ ॥ 15-5 ॥

న తద్భాసయతే సూర్యో న శశాంకో న పావకః ।
 యద్గత్వా న నివర్తంతే తద్దామ పరమం మమ ॥ 15-6 ॥
 మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతస్సనాతనః ।
 మనఃషష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి ॥ 15-7 ॥
 శరీరం యదవాప్నోతి యచ్ఛాప్యత్రామతీశ్వరః ।
 గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గంధానివాశయాత్ ॥ 15-8 ॥
 శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనం ఘ్రాణమేవ చ ।
 అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే ॥ 15-9 ॥
 ఉత్క్రామంతం స్థితం వాపి భుంజానం వా గుణాన్వితం ।
 విమూఢా నానుపశ్యంతి పశ్యంతి జ్ఞానచక్షుషః ॥ 15-10 ॥
 యతంతో యోగినశ్చైనం పశ్యంత్యాత్మన్యవస్థితం ।
 యతంతోఽప్యకృతాత్మానో వైనం పశ్యంత్యచేతసః ॥ 15-11 ॥
 యదాదిత్యగతం తేజో జగద్భాసయతేఽఖిలం ।
 యచ్ఛంద్రమసి యచ్ఛాగ్నౌ తత్తేజో విద్ధి మామకం ॥ 15-12 ॥
 గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా ।
 పుష్లామి చౌషధీస్సర్వాః సోమో భూత్వా రసాత్మకః ॥ 15-13 ॥
 అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః ।
 ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధం ॥ 15-14 ॥
 సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో
 మత్తస్త్పృతిర్ జ్ఞానమపోహనంచ ।
 వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో
 వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహం ॥ 15-15 ॥

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ ।
 క్షరస్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే ॥ 15-16 ॥
 ఉత్తమః పురుషస్త్వన్యః పరమాత్మేత్మదాహృతః ।
 యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్ష్యవ్యయ ఈశ్వరః ॥ 15-17 ॥
 యస్మాత్క్షరమతీతోఽహమ్ అక్షరాదపి చోత్తమః ।
 అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః ॥ 15-18 ॥
 యో మామేవమసమ్మాఢో జానాతి పురుషోత్తమం ।
 స సర్వవిద్భజతి మాం సర్వభావేన భారత ॥ 15-19 ॥
 ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమ్ ఇదముక్తం మయానఘ ।
 ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్ స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత ॥ 15-20 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే పురుషోత్తమయోగో నామ
 పంచదశోఽధ్యాయః

***

అథ షోడశోఽధ్యాయః
దైవసురసంపద్యభాగయోగః
శ్రీభగవోసుతోచ -

అభయం సత్త్వసంశుద్ధిః జ్ఞానయోగవ్యవస్థితః ।
 దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తప ఆర్జవం ॥ 16-1 ॥

అహింసా సత్యమక్రోధః త్యాగశ్శాంతిరహింసా ।
 దయా భూతేష్వలోలుప్త్యం మార్దవం హీరచాపలం ॥ 16-2 ॥

తేజః క్షమా ధృతిశ్శౌచమ్ అద్రోహా నాతిమానితా ।
 భవంతి సంపదం దైవీమ్ అభిజాతస్య భారత ॥ 16-3 ॥

దంభో దర్పోఽభిమానశ్చ క్రోధః పారుష్యమేవ చ ।
 అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ సంపదమాసురీం ॥ 16-4 ॥

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీ మతా ।
 మా శుచస్సంపదం దైవీమ్ అభిజాతోఽసి పాండవ ॥ 16-5 ॥

ద్వా భూతసర్గా లోకేఽస్మిన్ దైవ ఆసుర ఏవ చ ।
 దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ మే శృణు ॥ 16-6 ॥

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః ।
 న శౌచం నాపి చాచారో న సత్యం తేషు విద్యతే ॥ 16-7 ॥

అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరం ।
 అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకం ॥ 16-8 ॥

ఏతాం దృష్టిమవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః ।
 ప్రభవంతుగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః ॥ 16-9 ॥

కామమాశ్రిత్య దుష్పూరం దంభమానమదాన్వితాః ।
 మోహద్భుహీత్వాసద్గ్రాహన్ ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః ॥ 16-10 ॥

చింతామపరిమేయాం చ ప్రలయాంతాముపాశ్రితాః ।
 కామోపభోగపరమా ఏతావదితి నిశ్చితాః ॥ 16-11 ॥

ఆశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః ।
 ఈహంతే కామభోగార్థమ్ అన్యాయేనార్థసంచయాన్ ॥ 16-12 ॥

ఇదమద్య మయా లబ్ధమ్ ఇమం ప్రాప్స్యే మనోరథం ।
 ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్దనం ॥ 16-13 ॥

అసౌ మయా హతశ్శత్రుః హనిష్యే చాపరానపి ।
 ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్సుఖీ ॥ 16-14 ॥

ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా ।
 యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః ॥ 16-15 ॥

అనేకచిత్తవిభ్రాంతా మోహజాలసమావృతాః ।
 ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేఽశుచౌ ॥ 16-16 ॥

ఆత్మసంభావితాస్తబ్ధా ధనమానమదాన్వితాః ।
 యజంతే నామయజ్ఞేస్తే దంభేనావిధిపూర్వకం ॥ 16-17 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః ।
 మామాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషంతోఽభ్యసూయకాః ॥ 16-18 ॥

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
 క్షిపామ్యజస్రమశుభాన్ ఆసురీష్వేవ యోనిషు ॥ 16-19 ॥

ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని ।
 మామప్రాప్యైవ కౌంటేయ తతో యాంత్యధమాం గతిం ॥ 16-20 ॥

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః ।
కామః క్రోధస్తథా లోభః తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్ ॥ 16-21 ॥

ఏతైర్విముక్తః కౌంతేయ తమోద్వారైస్త్రిభిర్నరః ।
ఆచరత్యాత్మనః శ్రేయః తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 16-22 ॥

యశ్చాస్త్రవిధిముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః ।
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిం ॥ 16-23 ॥

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ ।
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహార్హసి ॥ 16-24 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే దైవాసురసంపద్విభాగయోగో
నామ షోడశోఽధ్యాయః

***

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః
శ్రీభీష్మయవిభాగయోగః

అర్జున ఉవాచ -

యే శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ సత్త్వమాహూ రజస్తమః ॥ 17-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహినాం సా స్వభావజా ।
సాత్త్వికీ రాజసీ చైవ తామసీ చేతి తాం శృణు ॥ 17-2 ॥

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత ।
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యో యచ్ఛ్రద్ధస్స ఏవ సః ॥ 17-3 ॥

యజంతే సాత్త్వికా దేవాన్ యక్షరక్షాంసి రాజసాః ।
ప్రేతాన్భూతగణాంశ్చాన్యే యజంతే తామసా జనాః ॥ 17-4 ॥

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యంతే యే తపో జనాః ।
దంభాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః ॥ 17-5 ॥

కర్షయంతశ్శరీరస్థం భూతగ్రామమచేతసః ।
మాం చైవాంతశ్శరీరస్థం తాన్విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్ ॥ 17-6 ॥

ఆహారస్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః ।
యజ్ఞస్తపస్తథా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు ॥ 17-7 ॥

ఆయుస్సత్త్వబలారోగ్యసుఖప్రీతివివర్ధనాః ।
రస్యాస్మిగ్ధాస్థిరా హృద్యా ఆహారాః సాత్త్వికప్రియాః ॥ 17-8 ॥

కట్వస్తులవణాత్యుష్ణతీక్ష్ణరూక్షవిదాహినః ।
ఆహారా రాజసస్యేష్టా దుఃఖశోకామయప్రదాః ॥ 17-9 ॥

యాతయామం గతరసం పూతి పర్యుషితం చ యత్ ।
ఉచ్ఛిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియం ॥ 17-10 ॥

అఫలాకాంక్షిభిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇజ్యతే ।
యష్టవ్యమేవేతి మనః సమాధాయ స సాత్త్వికః ॥ 17-11 ॥

అభిసంధాయ తు ఫలం దంభార్థమపి చైవ యత్ ।
ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ తం యజ్ఞం విద్ధి రాజసం ॥ 17-12 ॥

విధిహీనమసృష్టాన్నం మంత్రహీనమదక్షిణం ।
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే ॥ 17-13 ॥

దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞపూజనం శౌచమార్జవం ।
బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీరం తప ఉచ్యతే ॥ 17-14 ॥

అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్ ।
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే ॥ 17-15 ॥

మనః ప్రసాదః సౌమ్యత్వం మౌనమాత్మవినిగ్రహః ।
భావసంశుద్ధిరిత్యేతత్ తపో మానసముచ్యతే ॥ 17-16 ॥

శ్రద్ధయా పరయా తప్తం తపస్తత్త్రివిధం నరైః ।
అఫలాకాంక్షిభిర్యుక్తైః సాత్త్వికం పరిచక్షతే ॥ 17-17 ॥

సత్కారమానపూజార్థం తపో దంభేన చైవ యత్ ।
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువం ॥ 17-18 ॥

మూఢగ్రాహేణాత్మనో యత్ప్రీడయా క్రియతే తపః ।
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతం ॥ 17-19 ॥

దాతవ్యమితి యద్దానం దీయతే_నుపకారిణే ।
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్దానం సాత్త్వికం స్మృతం ॥ 17-20 ॥

యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః ।
దీయతే చ పరిక్లిష్టం తద్దానం రాజసం స్మృతం ॥ 17-21 ॥

అదేశకాలే యద్దానమ్ అపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే ।
అసత్కృతమవజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతం ॥ 17-22 ॥

ఓంతత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణస్త్రివిధస్సృతః ।
బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా ॥ 17-23 ॥

తస్మాదోమిత్యుదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః ।
ప్రవర్తంతే విధానోక్తాః సతతం బ్రహ్మవాదినాం ॥ 17-24 ॥

తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞతపఃక్రియాః ।
దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్షకాంక్షిభిః ॥ 17-25 ॥

సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రయుజ్యతే ।
ప్రశస్తే కర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ యుజ్యతే ॥ 17-26 ॥

యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితిః సదితి చోచ్యతే ।
కర్మ చైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే ॥ 17-27 ॥

అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్ ।
అసదిత్యుచ్యతే పార్థ న చ తత్రేత్య నో ఇహ ॥ 17-28 ॥

ఓం తత్సత్

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగో నామ
సప్తదశో_ధ్యాయః

***

**అథ అష్టాదశశ్లోకైః
మోక్షసన్న్యాయోగః**

అర్జున ఉవాచ -

సన్న్యాసస్య మహాబాహూ తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుం ।
త్యాగస్య చ హృషీకేశ పృథక్ కేశినిషాదన ॥ 18-1 ॥

శ్రీభగవోసువాచ -

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః ।
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః ॥ 18-2 ॥

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మ ప్రాహుర్మనీషిణాః ।
యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యమితి చాపరే ॥ 18-3 ॥

నిశ్చయం శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతసత్తమ ।
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్రు త్రివిధః సంప్రకీర్తితః ॥ 18-4 ॥

యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్ ।
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పావనాని మనీషిణాం ॥ 18-5 ॥

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ఫలాని చ ।
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ నిశ్చితం మతముత్తమం ॥ 18-6 ॥

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే ।
మోహాత్తస్య పరిత్యాగః తామసః పరికీర్తితః ॥ 18-7 ॥

దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయక్షేపభయాత్ప్రజేత్ ।
స కృత్వా రాజసం త్యాగం నైవ త్యాగఫలం లభేత్ ॥ 18-8 ॥

కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున ।
సంగం త్యక్త్వా ఫలం చైవ స త్యాగః సాత్త్వికో మతః ॥ 18-9 ॥

న ద్వేష్టుకుశలం కర్మ కుశలే నానుషజ్జతే ।
త్యాగీ సత్త్వసమావిష్టో మేధావీ చిన్నసంశయః ॥ 18-10 ॥

న హి దేహభృతా శక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్యశేషతః ।
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే ॥ 18-11 ॥

అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలం ।
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సన్న్యాసినాం క్వచిత్ ॥ 18-12 ॥

పంచైతాని మహాబాహూ కారణాని నిబోధ మే ।
సాంఖ్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణాం ॥ 18-13 ॥

అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధం ।
వివిధాశ్చ పృథక్చేష్టా దైవం చైవాత్ర పంచమం ॥ 18-14 ॥

శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్కర్మ ప్రారభతే నరః ।
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పంచైతే తస్య హేతవః ॥ 18-15 ॥

తత్రైవం సతి కర్తారమ్ ఆత్మానం కేవలం తు యః ।
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాత్ న స పశ్యతి దుర్మతిః ॥ 18-16 ॥

యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిర్యస్య న లిప్యతే ।
హత్వాఽపి స ఇమాన్ లోకాన్ న హంతి న నిబధ్యతే ॥ 18-17 ॥

జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మచోదనా ।
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః ॥ 18-18 ॥

జ్ఞానం కర్మ చ కర్తా చ త్రిదైవ గుణభేదతః ।
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛ్రణు తాన్యపి ॥ 18-19 ॥

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయమీక్షతే ।
 అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికం ॥ 18-20 ॥
 పృథక్తేన తు యజ్ఞానం నానాభావాన్ పృథగ్విధాన్ ।
 వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తజ్ఞానం విద్ధి రాజసం ॥ 18-21 ॥
 యత్తు కృత్స్నవదేకస్మిన్ కార్యే సక్తమహైతుకం ।
 అతత్పార్థవదల్పం చ తత్తామసముదాహృతం ॥ 18-22 ॥
 నియతం సంగరహితమ్ అరాగద్వేషతః కృతం ।
 అఫలప్రేపునా కర్మ యత్తత్సాత్త్వికముచ్యతే ॥ 18-23 ॥
 యత్తు కామేపునా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః ।
 క్రియతే బహులాయాసం తద్రాజసముదాహృతం ॥ 18-24 ॥
 అనుబంధం క్షయం హింసామ్ అనపేక్ష్య చ పౌరుషం ।
 మోహదారభ్యతే కర్మ యత్తత్తామసముచ్యతే ॥ 18-25 ॥
 ముక్తసంగోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహసమన్వితః ।
 సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్నిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే ॥ 18-26 ॥
 రాగీ కర్మఫలప్రేపుః లుబ్ధో హింసాత్మకోఽశుచిః ।
 హర్షశోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః ॥ 18-27 ॥
 అయుక్తః ప్రాకృతః స్తబ్ధః శరో వైష్ణుతికోఽలసః ।
 విషాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే ॥ 18-28 ॥
 బుద్ధేర్భేదం ధృతేఞ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు ।
 ప్రోచ్యమానమశేషేణ పృథక్తేన ధనంజయ ॥ 18-29 ॥
 ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయాభయే ।
 బంధం మోక్షం చ యా వేత్తి బుద్ధిః సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 18-30 ॥

యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ ।
 అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిః సా పార్థ రాజసీ ॥ 18-31 ॥
 అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా ।
 సర్వార్థాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిః సా పార్థ తామసీ ॥ 18-32 ॥
 ధృత్యా యయా ధారయతే మనఃప్రాణేంద్రియక్రియాః ।
 యోగేనావ్యభిచారిణ్యా ధృతిః సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 18-33 ॥
 యయా తు ధర్మకామార్థాన్ ధృత్యా ధారయతేఽర్జున ।
 ప్రసంగేన ఫలాకాంక్షీ ధృతిః సా పార్థ రాజసీ ॥ 18-34 ॥
 యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేవ చ ।
 న విముంచతి దుర్మేధా ధృతిః సా పార్థ తామసీ ॥ 18-35 ॥
 సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ ।
 అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి ॥ 18-36 ॥
 యత్తదగ్రే విషమివ పరిణామేఽమృతోపమం ।
 తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమ్ ఆత్మబుద్ధిప్రసాదజం ॥ 18-37 ॥
 విషయేంద్రియసంయోగాత్ యత్తదగ్రేఽమృతోపమం ।
 పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతం ॥ 18-38 ॥
 యదగ్రే చానుబంధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః ।
 నిద్రాలస్యప్రమాదోత్థం తత్తామసముదాహృతం ॥ 18-39 ॥
 న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః ।
 సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిః స్యాత్ త్రిభిర్గుణైః ॥ 18-40 ॥
 బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం శూద్రాణాం చ పరంతప ।
 కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్గుణైః ॥ 18-41 ॥

శమో దమస్తపః శౌచం క్షాంతిరార్జవమేవ చ ।
 జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రహ్మకర్మ స్వభావజం ॥ 18-42 ॥
 శౌర్యం తేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధే చాప్యపలాయనం ।
 దానమీశ్వరభావశ్చ క్షాత్రం కర్మ స్వభావజం ॥ 18-43 ॥
 కృషిగౌరక్ష్యవాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజం ।
 పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజం ॥ 18-44 ॥
 స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధిం లభతే నరః ।
 స్వకర్మనిరతః సిద్ధిం యథా విందతి తచ్ఛ్రుణు ॥ 18-45 ॥
 యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతం ।
 స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః ॥ 18-46 ॥
 శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వసుష్టితాత్ ।
 స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ 18-47 ॥
 సహజం కర్మ కౌంతేయ సదోషమపి న త్యజేత్ ।
 సర్వారంభా హి దోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతాః ॥ 18-48 ॥
 అసక్తబుద్ధిః సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః ।
 వైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్న్యాసేనాధిగచ్ఛతి ॥ 18-49 ॥
 సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాప్నోతి నిబోధ మే ।
 సమాసేనైవ కౌంతేయ నిష్ఠా జ్ఞానస్య యా పరా ॥ 18-50 ॥
 బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాత్మానం నియమ్య చ ।
 శబ్దాదీన్విషయాన్ త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వృధస్య చ ॥ 18-51 ॥
 వివిక్తసేవీ లఘ్వాశీ యతవాక్యామమానసః ।
 ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః ॥ 18-52 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహం ।
 విముచ్య నిర్మమః శాంతో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 18-53 ॥
 బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాంక్షతి ।
 సమః సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరాం ॥ 18-54 ॥
 భక్త్వా మామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః ।
 తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరం ॥ 18-55 ॥
 సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః ।
 మత్ప్రసాదాదవాప్నోతి శాశ్వతం పదమవ్యయం ॥ 18-56 ॥
 చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్న్వస్య మత్పరః ।
 బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్ఛిత్తః సతతం భవ ॥ 18-57 ॥
 మచ్ఛిత్తః సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి ।
 అథ చేత్త్వమహంకారాత్ న శ్రోష్యసి వినంక్ష్యసి ॥ 18-58 ॥
 యదహంకారమాశ్రిత్య న యోత్య ఇతి మన్యసే ।
 మిథ్యైష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్వం నియోక్ష్యతి ॥ 18-59 ॥
 స్వభావజేన కౌంతేయ నిబద్ధః స్వేన కర్మణా ।
 కర్తుం నేచ్ఛసి యన్మోహాత్ కరిష్యస్యవశోఽపి తత్ ॥ 18-60 ॥
 ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి ।
 భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా ॥ 18-61 ॥
 తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత ।
 తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతం ॥ 18-62 ॥
 ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యద్గుహ్యతరం మయా ।
 విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ 18-63 ॥

సర్వగుహ్యతమం భూయః శృణు మే పరమం వచః ।
 ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి తతో వక్ష్యామి తే హితం ॥ 18-64 ॥

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు ।
 మామేవైష్యసి సత్యం తే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే ॥ 18-65 ॥

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ ।
 అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః ॥ 18-66 ॥

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన ।
 న చాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యోఽభ్యసూయతి ॥ 18-67 ॥

య ఇదం పరమం గుహ్యం మద్భక్తేష్వభిధాస్యతి ।
 భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్యసంశయః ॥ 18-68 ॥

న చ తస్మాన్మనుష్యేషు కశ్చిన్నే ప్రియకృత్తమః ।
 భవితా న చ మే తస్మాదన్యః ప్రియతరో భువి ॥ 18-69 ॥

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాదమావయోః ।
 జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహమ్ ఇష్టః స్యామితి మే మతిః ॥ 18-70 ॥

శ్రద్ధావాననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః ।
 సోఽపి ముక్తః శుభాన్ లోకాన్ ప్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణాం ॥ 18-71 ॥

కచ్చిదేతచ్ఛ్రుతం పార్థ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా ।
 కచ్చిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రనష్టస్తే ధనంజయ ॥ 18-72 ॥

అర్జున ఉవాచ -

నష్టో మోహః స్మృతిర్లబ్ధా త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత ।
 స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ ॥ 18-73 ॥

సింజయ ఉవాచ -

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః ।
 సంవాదమిమమశ్రౌషమ్ అద్భుతం రోమహర్షణం ॥ 18-74 ॥

వ్యాసప్రసాదాచ్ఛ్రుతవాన్ ఏతద్గుహ్యమహం పరం ।
 యోగం యోగేశ్వరాత్కృష్ణాత్ సాక్షాత్కథయతః స్వయం ॥ 18-75 ॥

రాజన్ సంస్మృత్య సంస్మృత్య సంవాదమ్ ఇమమద్భుతం ।
 కేశవార్జునయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్ముహుః ॥ 18-76 ॥

తచ్చ సంస్మృత్య సంస్మృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః ।
 విస్మయో మే మహాన్ రాజన్ హృష్యామి చ పునః పునః ॥ 18-77 ॥

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః ।
 తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిః ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమ ॥ 18-78 ॥

ఓం తత్సత్

**ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతేసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
 యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే మోక్షసన్న్యాయోగో నామ
 అష్టాదశోఽధ్యాయః**

***

అథ గీతేషాహాత్మ్యం

గీతాశాస్త్రమిదం పుణ్యం యః పఠేత్ప్రయతః పుమాన్ ।
విష్ణోః పదమవాప్నోతి భయశోకాదివర్జితః ॥ 1 ॥

గీతాధ్యయనశీలస్య ప్రాణాయామపరస్య చ ।
నైవ సంతి హి పాపాని పూర్వజన్మకృతాని చ ॥ 2 ॥

మలనిర్మోచనం పుంసాం జలస్నానం దినే దినే ।
సకృద్గీతాంభసి స్నానం సంసారమలనాశనం ॥ 3 ॥

గీతా సుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైః శాస్త్రవిస్తరైః ।
యా స్వయం పద్మనాభస్య ముఖపద్మాద్వినిఃసృతా ॥ 4 ॥

భారతామృతసర్వస్వం విష్ణోర్వక్తాద్వినిఃసృతం ।
గీతాగంగోదకం పీత్వా పునర్జన్మ న విద్యతే ॥ 5 ॥

సర్వోపనిషదో గావో దోగ్ధా గోపాలనందనః ।
పార్థో వత్సస్సధీర్భక్తౌ దుగ్ధం గీతామృతం మహత్ ॥ 6 ॥

ఏకం శాస్త్రం దేవకీపుత్రగీతమ్
ఏకో దేవో దేవకీపుత్ర ఏవ ।
ఏకో మంత్రస్తస్య నామాని యాని
కర్మాప్యేకం తస్య దేవస్య సేవా ॥ 7 ॥
***

అథ క్షేమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ లోకక్షేమ ప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం
లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవంతు ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేర్థినాం ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥
***